

Česká zemědělská univerzita v Praze

Provozně ekonomická fakulta

Katedra obchodu a financí

Diplomová práce

**Zhodnocení lázeňského cestovního ruchu zvolené
destinace v České republice**

Patricia Böhmová

© 2018 ČZU v Praze

ČESKÁ ZEMĚDĚLSKÁ UNIVERZITA V PRAZE

Provozně ekonomická fakulta

ZADÁNÍ DIPLOMOVÉ PRÁCE

Bc. Patricia Böhmová

Provoz a ekonomika

Název práce

Zhodnocení lázeňského cestovního ruchu zvolené destinace v České republice

Název anglicky

Evaluation of Spa Tourism of the Chosen Destination in the Czech Republic

---

Cíle práce

Cílem diplomové práce je zhodnotit potenciál lázeňského cestovního ruchu ve zvolené destinaci a vytvořit soubor návrhů a doporučení pro možné zlepšení propagace lázeňského cestovního ruchu sledované lokality.

Metodika

Vytvoření teoretické části bude vycházet ze studia dostupné literatury, především odborných knih a dalších relevantních informačních zdrojů. Teoretická východiska budou zpracována na základě metody zkoumání dokumentů a prostřednictvím komparace a syntézy informací ze sekundárních zdrojů.

Pro zpracování vlastní práce budou využity metody terénního výzkumu a dotazníkového šetření. V závěru práce budou zjištěné výsledky vyhodnoceny a interpretovány a na jejich základě bude vypracován soubor návrhů a doporučení pro možné zlepšení propagace lázeňského cestovního ruchu sledované lokality.

Doporučený rozsah práce

60 – 80 stran

Klíčová slova

cestovní ruch, destinace, lázeňství, pobyt, služby, volný čas

---

Doporučené zdroje informací

FRANCOVÁ, Eva. Cestovní ruch. Olomouc: Univerzita Palackého, 2003. ISBN 80-244-0719-1.

HALL, Colin Michael. Medical tourism: the ethics, regulation, and marketing of health mobility. New York, NY: Routledge, 2013. ISBN 9780415665759.

JAKUBÍKOVÁ, Dagmar. Marketing v cestovním ruchu: jak uspět v domácí i světové konkurenci. 2., aktualiz. a rozš. vyd. Praha: Grada, 2012. ISBN 978-80-247-4209-0.

PALATKOVÁ, Monika a Jitka ZICHOVÁ. Ekonomika turismu: turismus České republiky. 2., aktualiz. a rozš. vyd. Praha: Grada, 2014. ISBN 978-80-247-3643-3.

RYGLOVÁ, Kateřina, Michal BURIAN a Ida VAJČNEROVÁ. Cestovní ruch – podnikatelské principy a příležitosti v praxi. Praha: Grada, 2011. ISBN 978-80-247-4039-3.

SMITH, Melanie a László PUCZKÓ. Health, Tourism and Hospitality: Spas, Wellness and Medical Travel. Second edition. Roudledge, 2014. ISBN 9780415638647.

Předběžný termín obhajoby

2017/18 LS – PEF

Vedoucí práce

Ing. Miroslava Navrátilová

Garantující pracoviště

Katedra obchodu a financí

Elektronicky schváleno dne 13. 9. 2017

Ing. Helena Čermáková, Ph.D.

Vedoucí katedry

Elektronicky schváleno dne 1. 11. 2017

Ing. Martin Pelikán, Ph.D.

Děkan

V Praze dne 27. 02. 2018

Čestné prohlášení

Prohlašuji, že svou diplomovou práci "Zhodnocení lázeňského cestovního ruchu zvolené destinace v České republice" jsem vypracovala samostatně pod vedením vedoucího diplomové práce a s použitím odborné literatury a dalších informačních zdrojů, které jsou citovány v práci a uvedeny v seznamu použitých zdrojů na konci práce. Jako autorka uvedené diplomové práce dále prohlašuji, že jsem v souvislosti s jejím vytvořením neporušil autorská práva třetích osob.

V Praze dne 24.03.2018

Poděkování

Ráda bych touto cestou poděkovala vedoucí mé diplomové práce Ing. Miroslavě Navrátilové za odborné vedení, ochotu, konzultace a připomínky, které mi poskytla při zpracování mé práce. Zároveň bych chtěla poděkovat všem, kteří mi pomohli při vyplnění dotazníku

Zhodnocení lázeňského cestovního ruchu zvolené destinace v České republice

Abstrakt

Cílem této diplomové práce je charakterizovat města lázeňského trojúhelníku, do kterého patří města Mariánské Lázně, Karlovy Vary a Františkovy Lázně jako destinace cestovního ruchu. V teoretické části se práce zabývá vymezením základních pojmů jako cestovní ruch, jeho formy a druhy, destinace, lázeňství, nebo rozdíly mezi cestovní kanceláří a agenturou. V druhé části je charakteristika zvolené destinace, návrh originálního zážitkového poznávacího zájezdu v lázeňském trojúhelníku i s kalkulací jednotlivých nákladů a souhrnný přehled cestovních kanceláří, které nabízejí zájezdy do této destinace. Součástí diplomové práce je výstup z dotazníkového šetření, jehož hlavním cílem bylo zjistit poptávku po zájezdech lázeňského trojúhelníku a jiné jednotlivé aspekty. Autorka při vytváření této práce čerpala z odborné literatury, internetových zdrojů a osobní zkušenosti získané při pobytu v dané destinaci.

Klíčová slova: Cestovní ruch, destinace, lázeňství, pobyt, služby, volný čas

Chosen Destination Potencial on the Tourism Industry Market in the Czech Republic

Abstract

The goal of this diploma thesis is to characterize the towns of the spa triangle, which includes the towns of Mariánské Lázně, Karlovy Vary and Františkovy Lázně, as a tourist destination. In the theoretical part the thesis deals with delimitation of basic concepts such as tourism, its forms and types, destinations, spa or differences between travel agency and agency. The second part describes the characteristics of the chosen destination, the design of the original experience tour of the spa triangle with the calculation of costs and the summary of travel agencies offering trips to this destination. Part of the diploma thesis is an output from the questionnaire survey, whose main objective was to find out the demand for trips to the Spa Triangle and other individual aspects. In making this thesis, the author drew from literature, internet resources and personal experience gained during the stay in the given destination.

Keywords: Tourism, destination, spa, residence, services, free time

Obsah

1 Úvod.....	11
2 Cíl práce a metodika	12
2.1 Cíl práce	12
2.2 Metodika	12
3 Teoretická východiska	15
3.1 Cestovní ruch	15
3.2 Typologie cestovního ruchu	16
3.2.1 Druhy cestovního ruchu	17
3.2.2 Formy cestovního ruchu	18
3.3 Cestovní kancelář vs. cestovní agentura	18
3.4 Kalkulace zájezdu	21
3.5 Charakteristika služeb v cestovním ruchu.....	21
3.5.1 Ubytovací služby	23
3.5.2 Stravovací služby.....	24
3.5.3 Dopravní služby.....	24
3.6 Destinace cestovního ruchu.....	25
3.6.1 Určení potenciálu destinace cestovního ruchu.....	26
3.6.2 Hodnocení dle atraktivit, ploch a linií cestovního ruchu	29
3.7 Zájezdová činnost.....	31
3.8 Lázeňství	32
3.8.1 Historie lázeňství	34
3.8.2 Lázeňství v České republice	35
3.8.3 Druhy lázeňské péče	36
4 Vlastní práce	39
4.1 Charakteristika zvolené destinace	39
4.1.1 Lázeňský trojúhelník.....	39
4.1.2 Památky lázeňského trojúhelníku	46
4.1.3 Muzea lázeňského trojúhelníku	49
4.1.4 Aktivity pro volný čas v lázeňském trojúhelníku	50
4.1.5 Naučné stezky lázeňského trojúhelníku.....	50
4.1.6 Materiálně technická základna lázeňského trojúhelníku	51
4.2 Situace na trhu českých cestovních kanceláří	52
4.2.1 Srovnání zájezdů do oblasti lázeňského trojúhelníku.....	52
4.2.2 Základní charakteristika cestovních kanceláří	54
4.2.3 Přehled nabídky zájezdů	55

4.3	Dotazníkové šetření.....	57
4.3.1	Vyhodnocení dotazníkového šetření.....	58
4.3.2	Shrnutí dotazníkového šetření	69
4.4	Návrh vlastního zájezdu.....	70
4.4.1	Informace o poznávacím individuálním zájezdu	70
4.4.2	Kalkulace zájezdu	74
5	Výsledky a diskuse	78
6	Závěr.....	80
7	Seznam použitých zdrojů	82
7.1	Tištěné zdroje	82
7.2	Elektronické zdroje	84
8	Přílohy	87

Seznam obrázků

Obrázek 1	Předpoklady destinace cestovního ruchu dle Mariota 1983.....	29
Obrázek 2	Celkový potenciál cestovního ruchu v bodovém vyjádření	31
Obrázek 3	Zájezd	32
Obrázek 4	Západočeské lázně.....	39
Obrázek 5	Socha Františka	41
Obrázek 6	Mapa cesty 1.....	72
Obrázek 7	Mapa cesty 2.....	73
Obrázek 8	Mapa trasy 3	74
Obrázek 9	Hrad Loket	
Obrázek 10	Muzeum Jana Bechera	92
Obrázek 11	Promenáda Františkovy Lázně	92
Obrázek 12	Boheminium park	
Obrázek 13	Kolonáda Mariánské Lázně.....	92
Obrázek 14	Umístění hotelu Spa Děvín	101
Obrázek 15	Umístění hotelu Hubertus v Karlových Varech	101

Seznam tabulek

Tabulka 1	Nabídka zájezdu od cestovní kanceláře Travel 2002	55
Tabulka 2	Nabídka zájezdu od cestovní kanceláře Zájezdy.cz	55
Tabulka 3	Nabídka zájezdu od cestovní kanceláře Amitours.....	55
Tabulka 4	Nabídka zájezdu od cestovní kanceláře CK Karavela.....	56
Tabulka 5	Nabídka zájezdu od cestovní kanceláře EMMA	56
Tabulka 6	Vstupy na jednotlivé památky, aktivity	
Tabulka 7	Výpočet přímých nákladů.....	75
Tabulka 8	Výpočet nákladů na dopravu	76
Tabulka 9	Náklady na průvodce	76
Tabulka 10	Výpočet celkových nákladů.....	77
Tabulka 11	Výpočet celkové ceny zájezdu.....	77

Seznam grafů

Graf 1 Statistické šetření CK a CA	20
Graf 2 Vývoj počtu pacientů celkem (dospělí, dorost, děti).....	37
Graf 3: Pohlaví.....	58
Graf 4: Věk respondentů.....	59
Graf 5: Nejvyšší dosažené vzdělání.....	59
Graf 6: Využití služeb cestovního ruchu	60
Graf 7: Zdroje o daném místě	60
Graf 8: Představa lázní.....	61
Graf 9: Představa pojmu „lázně“	62
Graf 10: Dostatečné množství informací	62
Graf 11: Návštěva lázní	63
Graf 12: Faktory při výběru města.....	64
Graf 13: Návštěva lázní z důvodu onemocnění	64
Graf 14: : Pojem lázeňský trojúhelník	65
Graf 15: Výběr města z lázeňského trojúhelníku, jako místo prázdnin, dovolené	65
Graf 16: Ubytovací zařízení.....	67
Graf 17: Organizace cesty.....	67
Graf 18: Aktivity při rekreaci	68
Graf 19: Volba ročního období.....	68
Graf 20: Preference města.....	69

1 Úvod

Cestování se stává jedním ze smyslů dnešního člověka a to bez rozdílu věku. Ze zvýšené popularity cestování profitují vedle cestovních kanceláří také poskytovatelé ubytování, přepravní společnosti, gastronomické podniky aj. V neposlední řadě se jedná o nezanedbatelný přínos pro celkovou ekonomiku každého státu a je tedy v jeho zájmu cestovní ruch podporovat a uvolňovat prostředky například na rekonstrukci navštěvovaných památek či lokalit. Právě význam cestovního ruchu souvisí s tím, že dnes mnoho států čím dál častěji hradí náklady i na reklamní kampaně, představující celou zemi s jejím kulturním, historickým i přírodním bohatstvím potenciálním návštěvníkům ze zahraničí.

Důležitým milníkem pro cestovní ruch byl rok 1990, kde došlo ke zrušení vízové povinnosti do sousedních západoevropských zemí. Zároveň byla zavedena česká koruna, což znamenalo pro české turisty umožnění nákupu západní měny. Cestování se pro Čechy stalo mnohem populárnější.

Mezi velmi často vyhledávané destinace patří lázeňská města, nabízejí zajímavé turistické památky a výhodné wellness balíčky, které využívají spíše lidé středního a staršího věku. Lázeňská centra i samostatné hotely s lázeňskou péčí dnes ovšem nabízejí i konkrétní zaměřené produkty na ženy, manažery, rodiny s dětmi atp.

Nejnavštěvovanější turistické cíle v oblasti Lázeňského trojúhelníku patří muzeum Jana Bechera, naučná stezka SOOS, Vřídlo, zpívající fontána, Bohemium Park.

V rámci České republiky patří tzv. lázeňský trojúhelník – Karlovy Vary, Františkovy Lázně, Mariánské Lázně ke světově nejznámějším, proto nejnavštěvovanějším cílům. Všechna tři lázeňská města nabízí neopakovatelnou přírodní scenerii propojených parků s okolními lesy, účinnost svých léčebných pramenů, ale i staletí budovanou infrastrukturou lázeňského života. Od roku 2010 usilují společně s dalšími významnými evropskými lázněmi o zapsání na seznam kulturního a přírodního dědictví světové organizace UNESCO. Pro celý lázeňský trojúhelník by mělo platit nejen chránit, uchovávat, ale právě i pro mladé lidi stále více zpřístupňovat a lákat různými zajímavými akcemi, anotacemi, reklamními kampaněmi k pobytu. Právě na tuto dynamickou část společností by mohla zacílit města a jejich podnikatelské subjekty, především v oblasti cestovního ruchu, své úsilí a tím si vytvářet potenciál pro svou budoucnost.

2 Cíl práce a metodika

V této kapitole budou detailně popsány cíle práce a metodiky jejího zpracování.

2.1 Cíl práce

Cílem práce je zhodnotit potenciál lázeňského cestovního ruchu ve zvolené destinaci a vytvořit soubor návrhů, které povedou k možnému zlepšení propagace lázeňského cestovního ruchu. Bude zpracováno doporučení pro podnikatelské subjekty, které se zabývají danou oblastí a vytvoření vlastního návrhu poznávacího zájezdu.

Jako cílová destinace jsou zvolena města lázeňského trojúhelníku, Mariánské Lázně, Františkovy Lázně a Karlovy Vary.

Dílčími úkoly ke splnění uvedeného cíle jsou:

- charakteristika a definování cestovního ruchu z vybraných zdrojů,
- zpracování metodologických východisek diplomové práce,
- charakteristika cestovních kanceláří a jejich nabídka jednotlivých zájezdů do dané oblasti,
- charakteristika oblasti lázeňského trojúhelníku,
- dotazníkové šetření a interpretace získaných dat,
- návrh vlastního zájezdu i s kalkulací zájezdu.

2.2 Metodika

Zdrojem literatury pro teoretickou část, ve které byly popsány pojmy cestovní ruch, lázeňství, destinace, pobyt, volný čas byla knihovna v Mariánských Lázních. V této části byla použita popisná analýza, která slouží k detailnějším informacím o zkoumaném tématu. Dále byly použity internetové stránky k vysvětlení jednotlivých pojmů a k získání cizojazyčného článku.

Praktická část byla rozdělena na pět dílčích kapitol:

- popisná analýza,

- komparativní analýza,
- dotazníkové šetření,
- kalkulace.

Popisná analýza

Poskytuje získat souhrnné metody, která slouží k detailnějším informacím o zkoumaném tématu v tomto případě destinace. Informační zdroje se dělí do tří hlavních skupin:

- odborné prameny,
- odborná literatura,
- šedá literatura.

Odborná literatura je rozdělena na primární a sekundární zdroje. Primární literatura zahrnuje stati, ve kterých vědci poprvé prezentují svá zjištění. Mezi primární zdroje se řadí závěrečné výzkumné zprávy, články v odborných periodících a konferenčních sbornících, patenty či monografie. Sekundárními zdroji jsou učebnice, encyklopedie, přehledová publikace, slovníky apod. Při studiu zdrojů je potřeba systematickosti. Stěžejním zdrojem informací musí být vždy zdroje primární (Sedláková, 2014).

Tato metoda v diplomové práci byla aplikovaná k vysvětlení základních pojmů, utváření informací a vyjádření výsledků. Potřebné informace byly získané na základě prostudované odborné literatury a internetových zdrojů, ke zpracování teoretické části. Charakteristika lázeňského trojúhelníku byla zpracována pomocí zjištěných informací o oblasti.

Komparativní analýza

Komparace, nebo také přirovnání či srovnávání. Je to proces sjednocování jednotlivých částí, vlastností a vztahů prostřednictvím analýzy v jeden celek (Thunova, 2011).

Tato metoda byla použita pro vytvoření nabídek poznávacích zájezdů, kde bylo zapotřebí vyselektovat společnosti, které se zabývají vytvářením zájezdů do dané destinace.

Dotazníkové šetření

Dotazníkové šetření reprezentuje metodu sběru primárních dat, která je založena na přímém, nebo zprostředkovaném kontaktu mezi respondentem a výzkumníkem, podle předem předepsané formy otázek. Výběr způsobu kontaktu rozlišuje jednotlivé typy dotazování. Aby došlo k vybrání nejvhodnějšího typu dotazování, závisí na různých faktorech. Primární faktory jsou charakter a rozsah zjišťovaných dat, skupina respondentů, finanční a časové limity, kvalifikace tazatele aj. (Kozel a kol., 2011).

V případě diplomové práce byl dotazník umístěn a vytvořen na internetové stránce <http://www.surveio.com>. Je složen z dvaceti otázek, které jsou formulovány tak, aby co nejlépe definovaly danou otázku a nedošlo k ovlivnění celkové kvality. V dotazníku jsou použity otázky dvojího typu: uzavřené a polootevřené. Tato metoda byla použita pro získání primárních dat, která vzešla z dotazníkového vyhodnocení, jehož cílem bylo získat informace ohledně znalosti lázeňského trojúhelníku a motivovat cestovatele navštívit lázeňská města.

Kalkulace

Nástroj, který slouží ke stanovení nákladů, se nazývá kalkulace. Cestovní kanceláře v praxi využívají tři metody k tvoření cen: orientace na poptávku, náklady a konkurenci. Všechny přístupy napomáhají ke stanovení ceny, která zajišťuje zisk pro cestovní kancelář, odolává konkurenci a stimuluje spotřebitelskou poptávku (Beránek a kol., 2013).

Výpočet ceny vychází z minimální ceny nákladů a připočítání obchodní marže. Nákladovou cenu tvoří nepřímé a přímé náklady. Do nepřímých nákladů patří: náklady na instruktory, doprava, akce za pevné skupinové ceny, aj. Přímé náklady zahrnují ubytování, stravování, vstupné, cestovní pojištění aj. (Ryglová, 2009).

3 Teoretická východiska

Tato kapitola popisuje teorii cestovního ruchu, lázeňství a využití způsobů hodnocení jeho potenciálu.

3.1 Cestovní ruch

Cestovní ruch lze charakterizovat jako komplex činností, které umožňují obyvatelům státu cestovat a poznávat okolní země a kulturu. Právě cestovní ruch bývá zpravidla přiřazován k nejvýznamnějším hospodářským odvětvím. Lze říci, že je to ukazatel celkové životní úrovně, přispívá k záchraně uměleckých, kulturních a historických památek. Cestovní ruch také podporuje rozvoj malého a středního podnikání, je zdrojem kapitálu a má příznivý vliv na platební bilanci (Ryglová, Burian a Vajčnerová, 2011).

Cestovní ruch lze chápat jako jev, který je spojený se spotřebou hmotných a nehmotných statků, hrazených z prostředků získaných na místě trvalého bydliště. Tato ekonomicky laděná definice považuje cestovní ruch za součást spotřeby obyvatelstva doprovázenou přesunem kupních fondů do míst cestovního ruchu. Cestovní ruch by měl být chápán jako průmysl poskytující veškeré služby spojené s cestováním a turistikou a lze ho rozdělit do jednotlivých sektorů (Ryglová, Burian a Vajčnerová, 2011):

- ubytovací služby – hotelové řetězce, malé penziony apod,
- atrakce – národní parky, kulturní a historická místa, sportovní centra, botanické parky apod,
- doprava – letecká, lodní, železniční, automobilová a autobusová, dále půjčovny a zprostředkovatelé půjčování vozidel,
- zprostředkovatelé – cestovní kanceláře, agentury, organizátoři konferencí, rezervační systémy apod,
- organizace – turistické centrály, regionální centra, turistické asociace apod.

Cestovní ruch jako složitý sociálně-ekonomický fenomén je tedy v současnosti vzhledem ke své mnohostrannosti a průřezovosti předmětem zkoumání několika vědních disciplín (např. ekonomie, geografie či ekologie) a každá z těchto věd nahlíží na cestovní ruch ze svého pohledu a zkoumá ho s vlastním metodologickým aparátem.

V případě pohledu na cestovní ruch jako na vědu se vyžaduje (Beránek, 2013):

- *jediný komplexní přístup k vědě o cestovním ruchu jako k předmětu vědeckého poznání,*
- *systematizace existujících vědeckých přístupů k analýze rozvoje cestovního ruchu,*
- *přesné vymezení předmětu, subjektu a objektu zkoumání,*
- *určení rámce aktuální vědecké problematiky a sjednocení jejich samostatných komponent do celku,*
- *shrnutí získaných znalostí a metod zkoumání cestovního ruchu,*
- *prostřednictvím analýzy zkoumání systému vztahů mezi vědami, jako jsou antropologie, ekologie, ekonomika, nauka o rekreaci apod.*

Vědeckému zkoumání se cestovní ruch těší od počátku 20. století, kdy se o něm hovoří jako o novém sociálním jevu. S rozvojem sociálních věd začalo zkoumání cestovního ruchu jako sociálního fenoménu postupně nabývat složitější struktury. Po první světové válce se začaly zkoumat historické aspekty cestovního ruchu, odborníci se z tohoto hlediska zaměřili jak na zkoumání cestovního ruchu jako celku, tak na stav jednotlivých destinací (Kamenický, 2015).

V případě zaměření se na aktuální stav cestovního ruchu v rámci České republiky, Česká republika patří mezi dvě třetiny zemí Evropské unie, ve kterých příjmy z cestovního ruchu převyšují výdaje. Kvůli rostoucím výdajům českých rezidentů v zahraničí však kladná bilance cestovního ruchu slábne. Čeští rezidenti utrací v zahraničí méně než zahraniční návštěvníci v tuzemsku. Kladný rozdíl mezi příjmy z cestovního ruchu a výdaji na cestovní ruch se však zmenšuje. Významný zdroj finančních prostředků tak postupně mizí (Kamenický, 2015).

3.2 Typologie cestovního ruchu

V kapitole typologie budou vysvětleny druhy a formy cestovního ruchu.

3.2.1 Druhy cestovního ruchu

Druhy cestovního ruchu určují podstatu cestovního ruchu z hlediska potřeb a cílů návštěvníků. Produkt bude lépe připraven a nabídnut na trh cílové skupině návštěvníků cestovního ruchu (Gúčík, 2004).

Důležitým bodem úrovně potenciálu je základní typologii a dělení charakteru z hlediska vztahu cestovního ruchu. Podle Malé (2007), cestovní ruch lze klasifikovat následovně:

Podle místa realizace

- Domáci
- Zahraniční

Podle vztahu k platební bilanci státu

- Aktivní zahraniční
- Pasivní zahraniční

Podle převažující motivace účasti na cestovním ruchu

- Zdravotně orientovaný CR
- Rekreační CR
- Kulturně-poznávací CR
- Sportovně orientovaný CR
- Specifický orientovaný CR

Podle délky pobytu

- Krátkodobý
- Dlouhodobý

Podle způsobu zabezpečení cesty a pobytu

- Organizovaný
- Neorganizovaný

Podle počtu účastníků

- Individuální
- Skupinový

Podle převazujícího prostředí pobytu

- Lázeňský
- Městský CR
- Venkovský CR

Mezi další kritéria patří roční období, použití dopravního prostředku a způsob ubytování.

3.2.2 Formy cestovního ruchu

Jak uvádí Vystoupil (2011) formy se člení dále na základní a specifické. K specifickým formám patří nákupní cestovní ruch, dark tourism, dobrovolnický cestovní ruch apod.

- Rekreační forma CR

Do této formy se řadí aktivní nebo pasivní odpočinek ve vhodné přírodě, který pomáhá k obnově duševních a fyzických sil.

- Sportovní forma CR

Je spojována s pobytem ve vhodném prostředí, kde jsou prováděny různé sportovní aktivity, které předpokládají fyzické schopnosti.

- Kulturní forma CR

Tato forma je založena na uspokojování duchovních potřeb lidí

- Lázeňská forma CR

Je spojena s fyzickou a duševní regenerací, psychickou pohodou o péči o zdraví. Mezi aktivity patří zdravotně-preventivní činnosti pod lékařským dohledem aj.

3.3 Cestovní kancelář vs. cestovní agentura

Oba dva subjekty se řídí povinnostmi, která vyplývá ze zákona č. 159/1999 Sb.

Cestovní kancelář

Provozovatel cestovní kanceláře je podle §2 zákona č. 159/1999 Sb. podnikatel, který je oprávněn nabízet, organizovat a prodávat zájezdy. Cestovní kancelář je povinna sjednat pojištění záruky pro případ úpadku cestovní kanceláře (dále jen „pojištění záruky pro případ úpadku“), na základě něhož vzniká zákazníkovi cestovní kanceláře právo na plnění v případech úpadku cestovní kanceláře v rozsahu stanoveném zákonem č. 159/1999 Sb.

Cestovní kancelář může na základě své koncese vykonávat tyto činnosti:

- nabídka a prodej zájezdů,
- nabídka a prodej služeb cestovního ruchu (výlety, jednodenní zasedání, ubytování, dopravní ceniny),
- zprostředkování prodeje služeb cestovního ruchu pro jinou cestovní kancelář (zájezdy za sportem),
- zprostředkování prodeje služeb cestovního ruchu pro jinou cestovní kancelář, nebo cestovní agenturu, případně jiné osoby, jako jsou dopravci, pořadatelé,
- prodej věcí související s cestovním ruchem (vstupenky, mapy, plány, jízdní řády), (Palátková a spol., 2013).

Podle Hornera (2003) cestovní kancelář působí jako zprostředkovatel v distribučních kanálech. Mohou získat cennou zákaznickou základnu a tím přispět k vytvoření dostatečné poptávky, což je důležité pro organizace ubytovacích služeb v mimosezonních obdobích.

Cestovní agentura

Cestovní agentura je součástí distribučního kanálu. Zprostředkovává prodej zájezdů, pobytů, letů atd. pro cestovní kanceláře, hotely a aerolinie. Odměnu dostává ve formě provizí, agentury mají dnes přístup do rezervačních systému cestovních kanceláří, které zastupují. V dnešní době je samozřejmě běžné, že jsou nejen cestovním agenturám, ale i přímým zákazníkům k dispozici tzv. on line vyhledávací systémy, které vyhodnocují velké množství zájezdů, pobytů jednotlivých cestovních kanceláří přímo dle požadavku konkrétního klienta (Horner a Swarbrooke, 2003).

Palátková a spol. (2013) stanovila úkoly cestovní agentury takto:

- zprostředkování prodeje zájezdu pro koncesovanou cestovní kancelář,

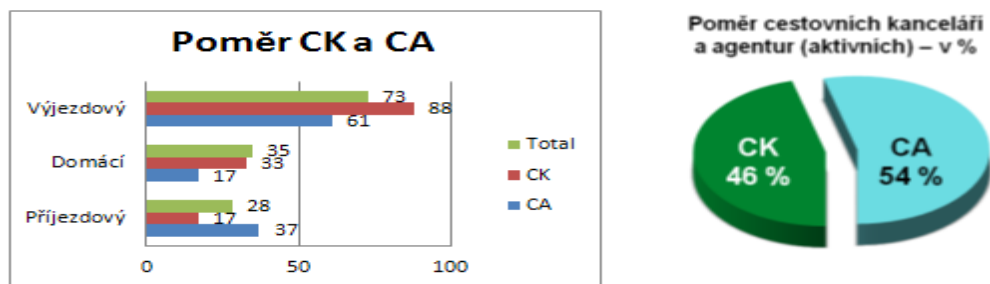
- prodej vlastní služby a kombinace, které nejsou zájezdem (např. exkurze),
- zprostředkování prodeje služeb cestovního ruchu pro cestovní kancelář nebo jinou cestovní agenturu,
- organizace služeb cestovního ruchu a nabídka koncesované cestovní kanceláři,
- prodej věcí související s cestovním ruchem (vstupenky, mapy, suvenýry).

Ryglová, Burian a Vajčnerová zjistili, že podmínky i ceny zprostředkovaných zájezdů jsou pro klienta stejné, ať zájezd zakoupí v cestovní kanceláři, nebo v cestovní agentuře. Cestovní kancelář oproti agentuře musí být povinně pojištěna proti úpadku dle zákona 159/1999 Sb.

Při prodeji zájezdů vzniká mezi kupujícím a prodávajícím smluvní vztah. Nový občanský zákoník, který vstoupil v platnost v roce 2014, jedná se o zákon 89/2012 Sb. jím v § 2521 nazval Smlouva o zájezdu. Nový občanský zákoník nově definuje, že pořadatel zájezdu vydá zákazníkovi při uzavření smlouvy či bezprostředně po jejím uzavření doklad o smlouvě (potvrzení o zájezdu). Potvrzení o zájezdu vyžaduje písemnou formu (viz zákon 89/2012 Sb. - § 2525). Zákon v tomto paragrafu dále stanoví: Je-li smlouva vyhotovena v písemné formě, nahradí její stejnopis potvrzení o zájezdu, obsahuje-li všechny náležitosti stanovené pro potvrzení o zájezdu. A dokonce stanoví: Obsahuje-li smlouva i potvrzení o zájezdu údaje, které se liší, může zákazník dovolat toho, co je pro něho výhodnější. Přesné vymezení toho, co musí obsahovat „Potvrzení o zájezdu“ stanovuje § 2527 zákona 89/2012 Sb.

V grafech níže jsou zahrnuty CK a CA (1 922), které odpovíděly z celkového počtu 2 050 aktivních CK a CA.

Graf 1 Statistické šetření CK a CA

Zdroj: MMR ČR, ČSU, Beníčková, Vančura, 2013, [online]

3.4 Kalkulace zájezdu

Cena je jedním z hlavních faktorů úspěšnosti na trhu a je tvořena kalkulacemi, které spočívají ve stanovení vlastních nákladů a ceny na 1 účastníka. Cestovní kanceláře vytvářejí předběžné kalkulace, při které je na základě předpokládaných nákladů stanovena cena zájezdu před jeho zařazením do nabídky cestovní kanceláře, podle které cestovní kanceláře nabízejí zájezd klientům za nabízenou cenu. Po uskutečnění zájezdu následuje výsledná kalkulace pro kontrolu, zda skutečné náklady odpovídají předběžné kalkulaci a při vyšší odchylce se zjišťují její příčiny.

Kalkulace se skládá z:

- Korunových či devizových nákladů na úhradu služeb v zájezdu poskytovaných doprava, ubytování, stravování, vstupné, průvodce, pojištění
- Rizika neobsazenosti 10%
- Rizika změny měnového kurzu 10% (v případě zahraničních zájezdů)
- Přírážky CK (provoz CK, platy zaměstnanců, zisk) – 15 – 30% ceny

Náklady na uspořádání zájezdu se člení na přímé a nepřímé. Nepřímými náklady jsou společné náklady nutné vynaložit na zájezd bez ohledu na počet účastníků, rozpočítávají se na jednoho zákazníka. Jedná se zejména o dopravu, kurzovní riziko a odměnu průvodce. Přímé náklady je naopak možno se stanovit přímo na jednotlivé účastníky, a pokud se zájezdu někdo nezúčastní, lze je reklamovat či neuhradit, jako např. ubytování, stravování, vstupné či pojištění (Orieška, 2010).

Kalkulace průvodcovských služeb je odvozena od typu pracovněprávního vztahu mezi průvodcem a cestovní kancelář. Pokud je průvodce externí zahrnuje kalkulaci smlouvenou odměnu a všechny další služby, které průvodce čerpá. Stravování, ubytování a další služby, jako vstupné do objektů, vstupenky na akce dává poskytovatel služeb u skupin zdarma. Pokud se jedná o interního zaměstnance, náleží průvodci podle zákoníku práce náhrada stravného (Palátková a spol., 2013).

3.5 Charakteristika služeb v cestovním ruchu

Služby v cestovním ruchu jsou činností nehmotného charakteru založené na uspokojování potřeb účastníků cestovního ruchu. Stejně jako ostatní služby se nedají se skladovat a produkovat do zásoby. Snaží se uspokojovat primární potřeby, mezi které patří poznávání jiných krajín, poznávání kulturních a historických zajímavostí, sportovního

vyžití, relaxace, odpočinek atd. nebo sekundární potřeby, které podmiňují realizaci uspokojení primárních potřeb: mezi sekundární potřeby se řadí potřeba přepravit se na místo pobytu, stravovat se, či ubytovat se (Orieška, 2010).

Specifika služeb CR

Poskytnutí služby i její spotřeba jsou vázány na určitý rekreační prostor, jehož návštěva souvisí s dosažením cíle účasti na CR a zároveň určuje charakter spotřeby služeb, např. lázeňské služby jsou vázané na výskyt léčivého pramen, a je při nich je důležité dietní stravování. Služby cestovního ruchu jsou velmi mnohotvárné a pestré, jedná se komplex služeb, kdy jedna služba ovlivňuje a podmiňuje druhou, např. se vzájemně ovlivňuje a doplňuje ubytování se stravováním apod. Kromě komplementarity jsou některé služby navzájem zastupitelné, kdy jedno služba může zastoupit druhou, například cesta autobusem namísto vlaku dnes spíše letadlem či vlastním autem. Rozsah spotřeby služeb podminuje jejich včasné zabezpečení a jejich spotřebitel často bývá neanonymní např. v případě ubytování (Orieška, 2010).

Potenciál destinace však může vyjadřovat také úroveň ubytování, stravování a dopravy, a dále kulturní a sportovní vyžití (Beránek, 2013).

Klasifikace služeb cestovního ruchu

Služby cestovního ruchu se klasifikují dle významu ve spotřebě účastníků CR na základní, kterými jsou dopravní, ubytovací a stravovací služby a doplňkové služby spojené s využíváním atraktivit a specifík rekreačního prostoru. Dále se služby cestovního ruchu člení dle způsobu zabezpečení na vlastní služby, kdy mezi dodavatelem a účastníkem není žádný zprostředkovatel a zprostředkované cestovní kanceláři, která je prostředníkem mezi dodavatelem služby a účastníkem cestovního ruchu (Orieška, 2010).

Specifickým typem služeb cestovního ruchu jsou lázeňské služby, které jsou komplexem činností souvisejících s lázeňskou léčbou a pobytem v lázních. Člení se jednak na služby základní: zdravotně-léčebné, ubytovací, stravovací a na doplňkové: společensko-kulturní, sportovní a další služby (Orieška, 2010).

3.5.1 Ubytovací služby

Ubytovací služby zajišťují pobytovou stránku cestovního ruchu a umožňují přenocování či dočasné ubytování účastníků cestovního ruchu. Jsou předpokladem vzniku a rozvoje dlouhodobého cestovního ruchu. S ubytovacími službami souvisejí také další služby jako např. podávání informací, úschova zavazadel, půjčování společenských her, úschova cenností v hotelovém trezoru, rezervace míst, prodej suvenýrů, novin, časopisů, praní, žehlení a čištění prádla apod (Orieška, 2010).

Hromadná ubytovací zařízení se člení na celoroční, která fungují po celý rok; dvousezonní, které fungují během roku obě dvě hlavní sezony v roce: letní a zimní a nakonec jednosezonní, které v průběhu roku fungují pouze jednu z hlavních sezon. Podle velikosti a počtu pokojů se hromadná ubytovací zařízení člení na malé o 5 – 100 pokojích, střední od 101 do 250 pokojů a nakonec velké nad 250 pokojů. Podle rozsahu služeb se hromadná ubytovací zařízení rozdělují do tříd od jednohvězdičkové Tourist až po pětihvězdičkové Luxury (Ryglová, Burian a Vajčnerová, 2011).

Hesková (2011) ubytování definovala jako bezpečné ubytovací služby na přechodnou dobu v rámci cestovního ruchu. Tyto služby mohou být poskytovány mnoha formami, které umožňují turistům přenocovat či se přechodně ubytovat na delší dobu. Jednotlivé typy ubytování lze rozdělit dle charakteru zařízení, času, provozovatele a druhu zařízení. Ubytovací zařízení lze klasifikovat jako hotel, penzion, kemp, chatová osada, ubytovny, placené ubytování v soukromí, vlastní rekreační zařízení (např. vlastní chalupa, chata) a další alternativy (např. přenocování v autě, karavanu, pod širákem).

Nejnovější forma pronájmu ubytování je přes Airbnb, webová stránka zprostředkující pronájem ubytování. K 7. Lednu 2015 inzerovala přes milion nabídek z 34 tisíc měst a 190 zemí. Soukromá společnost provozující stránku, Airbnb Inc., byla založena v srpnu 2008 a sídlí v San Franciscu (Airbnb, 2017, [online]).

V případě lázeňského cestovního ruchu je typické využívání ubytovacích zařízení se zvláštním režimem, jako jsou lázeňské domy a hotely, ale také ubytování v penzionech či v soukromí. Lázeňský dům nebo hotel má vlastní léčebné zařízení a rozsahem a kvalitou poskytovaných služeb se dělí na jednotlivé kategorie dle vybavenosti pokojů, velikosti pokojů, počtu lůžek. Lázeňství se vyznačuje často dlouhodobými pobyty, a tak kromě dostatečného vybavení pokojů, převážně jedno či dvoulůžkových, disponuje lázeňský dům

či hotel také prostory pro společenský a kulturní život, klubovnou, čítárnou, hudební salonkem, aby co nejvíce dlouhý pobyt pacientů zpříjemnily. Hotel i lázeňský dům musí vyhovovat příslušným hygienickým normám a personál musí mít odpovídající vzdělání. Stoupá význam penzionů, které poskytují většinou služby nižší kategorie za nižší cenovou úroveň. Stále častěji bývá omezen rozsah stravovacích služeb samoplátců, zpravidla se jedná o pobyt pouze se snídaní či bez stravování. Klienti při úhradě pobytu a služeb pojišťovnou mají povinnost dodržovat řád léčebny (Orieška, 2010).

3.5.2 Stravovací služby

Další důležitý faktor pro hodnocení potenciálu destinace jsou stravovací služby. Tyto služby je možné charakterizovat jako uspokojení potřeb výživy během pobytu. Tato služba může být poskytována během přepravy či hostinskou činností. Dále je nutné zmínit stánky s občerstvením. Lze tedy rozlišit stravování společné, kam lze zařadit restaurace, jídelny či fast food a poté stravování individuální, kdy si účastník cestovního ruchu připravuje jídlo sám (Indrová, 2004). Je však nutné zmínit, že právě jídlo často umožňuje návštěvníkům lépe poznat kulturu navštívené destinace a pro mnoho návštěvníků je právě gastronomie primárním cílem jejich návštěvy.

Zabezpečují uspokojení základních biologických potřeb ve formě základního či doplňkového stravování a občerstvení a zajišťují také zábavu spojenou s jídlem a kulturním programem.

Kvalitní stravování je důležité pro spokojený pobyt hosta, ale často také přímou a nezbytnou součástí léčebného procesu. Rozlišuje se režimové stravování v lázeňských domech s komplexní lázeňskou péčí, nerežimový restaurační provoz, který je shodný s běžným restauračním provozem a doplňková stravovací zařízení jako cukrárny, kavárny, restaurace, bary, čajovny. V nabídce obvykle bývají také dietní jídla, bezmasá, krajová, zeleninová, lázeňské speciality. Ležícím pacientům se strava donáší na pokoj a dle jednotlivých chorob lázeňští lékaři stanovují typ dietního stravování (Orieška, 2010).

3.5.3 Dopravní služby

Doprava je další důležitou službou, která je hodnocena pro stanovení potenciálu destinace. Dopravní služba zabezpečuje jak přepravu samotných návštěvníků, tak jejich zavazadel. Díky dopravním prostředkům a komunikačním sítím je zajišťována nejen

přeprava do konkrétního místa, ale také je poskytován transport v rámci dané oblasti (Francová, 2003).

Dopravní služby jsou základním předpokladem cestovního ruchu, protože umožňují přepravu účastníků cestovního ruchu a jejich zavazadel mezi bydlištěm a lokalitou cestovního ruchu, v lokalitě cestovního ruchu i mezi jednotlivými lokalitami. Jsou podmínkou rozvoje cestovního ruchu, protože doprava je jedním ze základních předpokladů cestovního ruchu a jejich součástí jsou i bezprostředně související služby jako poskytování informací o dopravním spojení, rezervování míst v dopravním prostředku, prodej dopravních cenin, úschova a přeprava zavazadel. Jsou poskytovány přímo dopravci, kterými jsou jednotlivé dopravní společnosti nebo přepravci, což jsou cestovní kanceláře či agentury, kteří dopravní služby nakupují u jednotlivých dopravců a přeproductávají svým klientům v rámci balíčku služeb tj. zájezdu. Existuje několik způsobů členění dopravy. Dle periodicity se doprava dělí na pravidelnou a nepravidelnou, dle teritoriálního hlediska na vnitrostátní a mezistátní a dle použitého dopravního prostředku na železniční, silniční, leteckou, vodní aj. V mezinárodním cestovním ruchu převažuje letecká a silniční doprava, v domácím CR dominuje silniční doprava auty i autobusy. Dopravní cenina jakožto poukázka opravňuje k uskutečnění cesty dopravním prostředkem, směrem, dopravní třídou, pro kterou je vystavena, např. letenka, místenka, jízdenka... (Orieška, 2010).

3.6 Destinace cestovního ruchu

Podle Vystoupila a Šauera (2006) je nezbytné si ujasnit, z jakého pohledu na destinaci nahlížet. Nabízejí se dvě pojetí, a to geografické, či marketingové. Z geografického hlediska lze konstatovat, že destinace je území, které má svá specifika. Oproti tomu z marketingového hlediska je destinace chápána jako produkt cestovního ruchu neboli soubor nabídek jednotlivých poskytovatelů služeb cestovního ruchu.

Pásková a Zelenka (2002) definují pojem destinace cestovního ruchu, jako cílovou oblast v daném regionu, pro kterou je typická významná nabídka atraktivit a infrastruktury cestovního ruchu. V širším slova smyslu jde o země, regiony, lidská sídla a další oblasti, které jsou typické velkou koncentrací atraktivit cestovního ruchu, rozvinutými službami a další infrastrukturou, jejímž výsledkem je velká dlouhodobá koncentrace návštěvníků.

Destinace podle Gúčika (2004) představuje středisko cestovního ruchu, nebo stát jako cestovní cíl. Musí mít vhodný kulturní a přírodní potenciál pro rozvoj. Důležité pro naplnění potřeb návštěvníků je infrastruktura destinace, která představuje soubor zařízení, podniků a institucí cestovního ruchu, které vedou k naplnění potřeb návštěvníka cestovního ruchu.

Destinace mají různé funkce, podle kterých lze určit typy jednotlivých destinací. Gúčík (2004) rozlišuje takto:

- městská střediska cestovního ruchu (obchod, průmysl, kulturně-historické památky)
- lázeňská místa (termální lázně, klimatické lázně)
- rekreační střediska (turistika, koupání)
- rekreační obce (využití na rekreační účely)
- chatové osady a výletní místa (přírodní atraktivity, civilizační atraktivity).

3.6.1 Určení potenciálu destinace cestovního ruchu

Potenciál destinace cestovního ruchu lze označit také jako atraktivitu dané destinace pro potencionální návštěvníky. Samotnou destinaci lze popsat jako geografický prostor (stát, region, místo), který si návštěvník vybírá jako cíl své cesty (Jakubíková, 2012, s. 37).

Každá destinace cestovního ruchu potřebuje mít určitý potenciál, což znamená, že musí disponovat určitými předpoklady pro rozvoj cestovního ruchu. Díky tomu lze říci, že rozvoj cestovního ruchu je dán rozdílností podmínek rozvoje cestovního ruchu, především diverzifikací jeho atraktivit. Atraktivity cestovního ruchu představují tzv. primární potenciál cestovního ruchu. Dělí se na přírodní a antropogenní (kulturní), tedy vytvořené člověkem, které se dále člení na hmotné a nehmotné.

Dle Mariota (1971) lze potenciál také přirovnat k pojmu způsobilost či schopnost. Díky tomu je možné potenciál destinace chápat jako způsobilost či schopnost komplexních podmínek krajiny pro cestovní ruch. Tuto uvedenou způsobilost, schopnost krajiny lze podle Mariota (1971) hodnotit kvalitativně i kvantitativně. Kvalitativní potenciál je možné hodnotit s použitím strukturálně-funkčního přístupu, zatímco kvantitativní vyčíslením celkových objemových možností krajiny. Pozornost je v tomto případě věnována také

hodnocení kvalitativního potenciálu, který vyjadřuje vhodnost krajiny pro různé druhy cestovního ruchu.

Primární význam má v tomto případě reliéf, hydrologické poměry, rostlinstvo a živočišstvo, kulturně-historické danosti, dopravní dostupnost a vybavenost území. Všechny přírodní činitele jako reliéf, hydrologické poměry, rostlinstvo a živočišstvo mají poměrně trvalý charakter v čase. Naopak kulturně-historické danosti, dopravní dostupnost a vybavenost území jsou činitele vytvořené společností a časem se mění. Vzhledem k tomu, že právě přírodní činitele mají trvalý charakter, umožňují vytvořit na potenciál destinace objektivnější pohled.

Další možnosti pro hodnocení potenciálu destinace je využití tzv. geografických informačních systémů (GIS). Novotná (2003) v rámci těchto systémů použila konkrétně metodu, která je založena na mapové algebře. Tato mapová algebra je založena na matematických operacích nad jednou nebo více vrstvami rastrových dat a využívá digitální mapové vrstvy a zpracovává digitální mapy. Díky této metodě je možná aplikace hodnocení u jakéhokoliv potenciálu krajiny a při porovnávání různých území, nevýhodou je však náročnost na vstupní informace.

Bína (2002) chápe potenciál cestovního ruchu jako komplexní okruh lokalizačních podmínek, které považuje za rozhodující pro cestovní ruch. Na základě této myšlenky se také odvíjí přístup k jeho hodnocení potenciálu cestovního. Pro hodnocení okruhu lokalizačních podmínek je nejprve nutné jejich zjednodušení rozčleněním na stejné aktivity cestovního ruchu, jako např. cykloturistika, kulturně poznávací turistika apod. Na základě tohoto členění rozděluje potenciál na dílčí složky, které umožňují provozovat jednotlivé aktivity cestovního ruchu. Tyto dílčí složky potenciálu nabývají různého významu, který je vyjádřen pomocí váhového hodnocení pomocí bodové metody, kdy každému stupni lokalizačních podmínek je přiřazen určitý počet bodů, přičemž váhové počty bodů byly získány metodou expertního odhadu (Bína, 2002).

Marketing se řadí mezi obor, který se velmi dynamicky vyvíjí. Změny, které jsou velice rychlé, ovlivňují zejména změny v komunikaci a komunikační prostředky. Marketing využívá stále nové způsoby, jak oslovit zákazníka. Mezi nejnovější trendy marketingu se řadí např. virální marketing, event marketing, guerilla marketing, mobilní marketing aj.

Účinné prostředky pro oslavení zákazníka jsou product placement a advergaming, ve kterých produkty „hrají“ (Altaxo SE, altaxo.cz, [online]).

V dnešní rychlé technické době nelze ovšem opomenout význam stále silnějšího a cílenějšího marketingu i na destinační potenciál. Ten dnes, na rozdíl od minulosti, disponuje rozsáhlými možnostmi využití nových sociálních sítí a jejich stále větším záběrem ve všech věkových kategoriích. Díky cenové dostupnosti je rozšířen už i do téměř všech sociálních vrstev. V době velké konkurence tradičně silných destinací je nutné využívat stále výrazněji právě nových forem marketingu k jejich zvýraznění zejména před konkurencí stejně silných či silnějších destinací. Jedním z posledních příkladů je např. jakýsi "product placement" k seriálu Modrava - CK ATIS vytvořila novinku ve svém katalogu "Dovolená po stopách Policie Modrava", zároveň je velký zájem o brožurku "Policie Modrava - Průvodce po stopách seriálu" (Cestovní kancelář ATIS, atis.cz, [online]). Nejedná se samozřejmě o nic nového, mnoho filmů, seriálů i knih vyvolalo podobně zvýšenou atraktivitu standardních i nestandardních míst. Ostatně v dřívějších dobách podobným způsobem byla některá místa opředena pověstmi, které zvyšovaly jejich atraktivitu pro návštěvníky. I dodnes je nejsilnější linkou přitažlivosti právě příběh - ať už legenda, kniha, seriál či film. Dnes jej ovšem může sdílet díky novým mediím stále větší počet lidí.

Mariot (1983) navrhuje metodiku pro hodnocení potenciálu, která sestává ze tří etap:

- inventarizace,
- analýza,
- následná syntéza.

V rámci inventarizace se shromáždí všechny podklady, které jsou potřebné pro zjištění potenciálu destinace. Výskyt a charakteristiky jednotlivých činitelů potenciálu jsou zakresleny do pracovních map nebo jsou zapsány do potřebných tabulek.

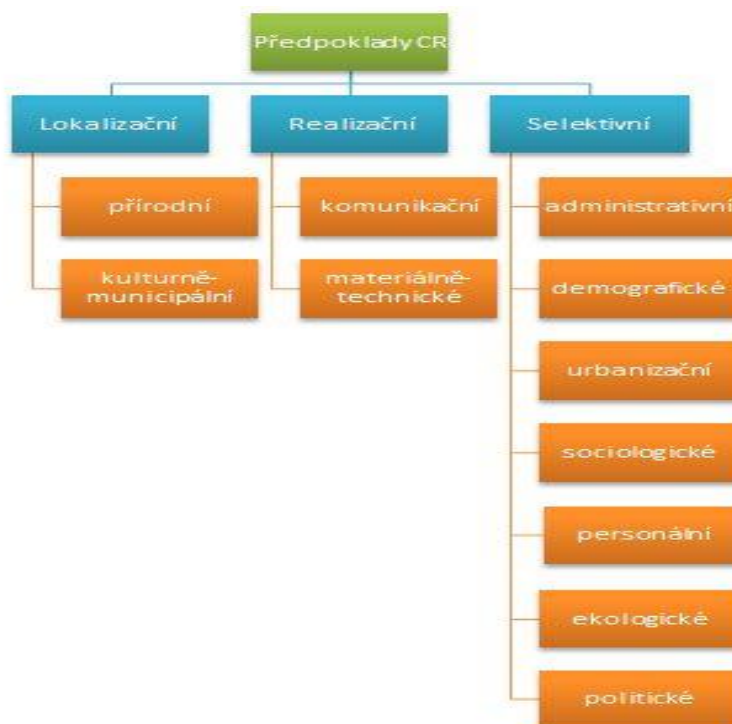
Následně je provedená analýza, která získané činitele podrobněji prozkoumá. Na základě charakteristik je provedena typologie činitelů a následně je vytvořeno sedm pohledů na potenciál krajiny.

Po provedení dílčí typologie krajiny nastává poslední fáze hodnocení, což je syntéza. Před touto syntézou je nutné prověření typologie v terénu. Jejím výsledkem je určení

hranic a funkčního využití území. Všechny tyto typy krajiny jsou následně přeneseny do jediné mapy. Výsledkem tohoto strukturálně-funkčního přístupu k hodnocení potenciálu krajiny pro cestovní ruch je mapa, která zobrazuje jednotlivé typy a vymezení území podle funkčních předpokladů a je doplněna průvodním komentářem, který charakterizuje získané typy území a vysvětluje možnosti využití těchto území pro cestovní ruch.

Dále Mariot rozděluje předpoklady destinace cestovního ruchu do třech skupin a to na lokalizační, realizační a selektivní, které vidět v obrázku číslo 1 (Mariot. 1983).

Obrázek 1 Předpoklady destinace cestovního ruchu dle Mariota 1983

Zdroj: Pásková, 2002

3.6.2 Hodnocení dle atraktivit, ploch a linií cestovního ruchu

Dle výzkumu, který byl realizován v roce 2010, lze uvést přehled hodnocených atraktivit cestovního ruchu, které se dále hodnotí podle významových stupňů (Bína, 2010; Mariot, 1971):

- přírodní pozoruhodnosti,
- historické městské a vesnické soubory,

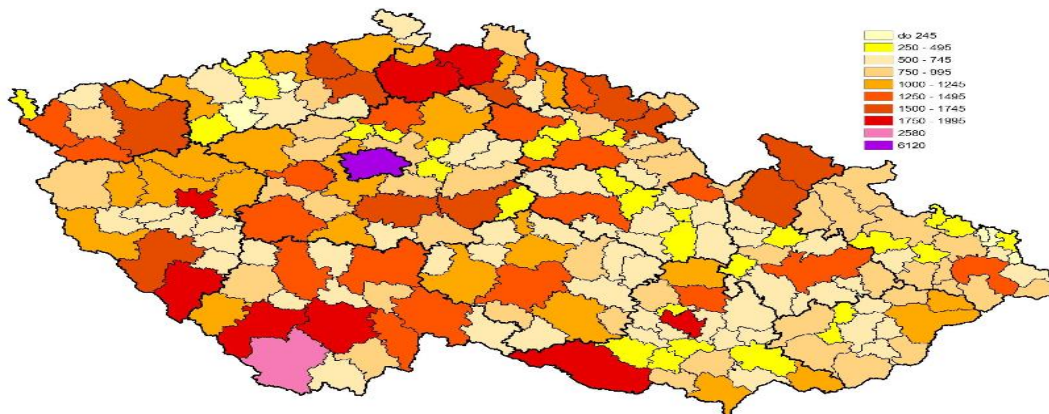
- zámky, hrady, tvrze, zříceniny,
- křesťanské sakrální, židovské, vojenské, pietní, technické a archeologické památky,
- historická podzemí,
- muzea, galerie, muzea v přírodě, skanzeny,
- lázeňská místa,
- zoologické a botanické zahrady, zooparky, arboreta,
- aquaparky, plavecké bazény, golfová hřiště, farmy pro hipoturistiku,
- vinařský a pivovarský věhlas,
- turistická informační centra,
- přidaná hodnota: Památky UNESCO,
- jiné atraktivita cestovního ruchu.

Dále byly oblasti v rámci tohoto výzkumu hodnoceny z hlediska ploch a linií, které ovlivňují cestovní ruch. K vyhodnocení potenciálu ploch a linií jako dílčího potenciálu cestovního ruchu bylo vybráno 7 typů ploch a 6 typů linií. Každá plocha či linie nese určitý obecný význam pro rozvoj cestovního ruchu a patří sem následující (Bína, 2010):

- rekreační a turistická krajina typ I, II, III, IV (hory vs. nížina),
- urbanizovaný prostor,
- průmyslový a těžební prostor,
- areál dálniční dostupnosti I, II (dle vzdušné vzdálenosti od sjezdů z dálnic a rychlostních silnic),
- délka břehů vodní ploch I, II,
- délka řek vhodných pro splouvání,
- délka silnic I. Třídy,
- délka železnic I, II,
- přidaná hodnota: národní parky, chráněné krajinné oblasti.

Následující obrázek číslo 2 vyjadřuje celkový potenciál jednotlivých oblastí v rámci České republiky dle bodového vyjádření.

Obrázek 2 Celkový potenciál cestovního ruchu v bodovém vyjádření

Zdroj: Bína, 2010

3.7 Zájezdová činnost

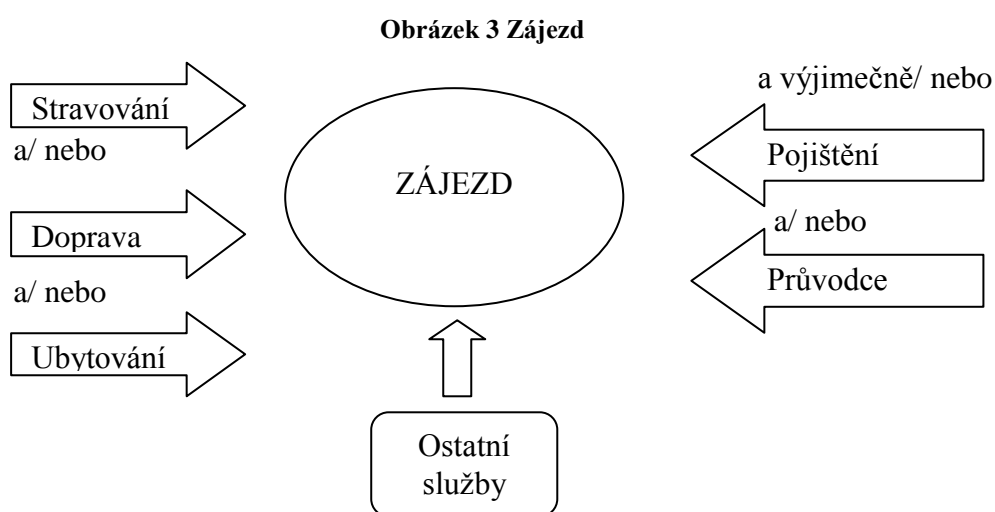
Podle §1 zákona č. 159/1999 Sb. zájezdem rozumíme „předem sestavenou kombinaci alespoň dvou služeb, je-li prodávána nebo nabízena k prodeji za souhrnnou cenu a je-li služba poskytována po dobu přesahující 24 hodin, nebo když zahrnuje ubytování přes noc“ (Česko. Zákon č. 159/1999 Sb., o některých podmínkách podnikání a o výkonu některých činností v oblasti cestovního ruchu, 2017, [online] a Nový občanský zákoník, zákon 89/2012 Sb.).

Pojem zájezd je označení pro jakoukoliv organizovanou cestu. K tvorbě zájezdu patří doprava, ubytování a jiné služby cestovního ruchu, které nejsou doplňkem dopravy, nebo ubytování a tvoří významnou část zájezdu, nebo jejichž cena tvoří alespoň 20% souhrnné ceny zájezdu. Původně byl brán zájezd, jako předem sestavená kombinace, která byla určena pouze pro předem neznámého zákazníka a byla nabízená ve formě katalogů. Později Soudní dvůr Evropské unie rozhodl, že dojde k rozšíření výkladu i na kombinaci sestavené až na základě objednávky (Palátková a spol., 2013).

Beránek (2013) rozlišuje vnitřní zájezd, který se uskutečňuje uvnitř státních hranic a mezinárodní zájezd, který se provádí na území jedné či více zemí, za hranicemi země trvalého pobytu turistů. Dále lze zájezdy dělit na nezávislé a balíčkové. Nezávislý zájezd

neorganizuje cestovní kancelář, ale přímo turista sám nejčastěji dnes přes internetové stránky samostatných poskytovatelů služeb, nebo přes tzv. rezervační portály. V případě balíčkového zájezdu veškeré záležitosti, které se týkají dopravy, ubytování, stravování, zábavy a jiné otázky zpracovává cestovní kancelář na přání klienta, na turistovi je pouze to, aby se včas dopravil na místo, kde zájezd začíná.

Zájezdem může být také relaxační, rekondiční nebo wellnes program, který není pod zákonem č.20/1996 Sb. o péči o zdraví lidu, tedy není léčebným pobytem na lékařský předpis (Ivica Linderová, 2013).

Zdroj: Vlastní zpracování (Linderová, 2013)

3.8 Lázeňství

Termín lázně je spojen s vodní léčbou, tedy balneoterapií, s lázeňskými městy nabízející tuto léčbu, léčivy nebo vybavením na tuto terapii. Hosté navštěvují lázně především za účelem léčení, prevence či rehabilitace. Určitá skupina hostů navštěvuje lázně za účelem regenerace nebo poznání (Kajlík, 2007).

Význam lázeňství lze rozdělit do čtyř základních skupin:

1. společenský a zdravotnický význam,
2. ekonomický význam,
3. environmentální význam,
4. regionální význam.

Při pohledu na společenský a zdravotnický význam, lázeňství v sobě zahrnuje jednak zdravotnictví, tak i cestovní ruch. Lázeňští hosté jsou tedy účastníky cestovního ruchu. Lázeňství je také spojeno s využíváním síly přírodních zdrojů, krásy přírodního i kulturního prostředí za účelem zlepšení zdravotního stavu nebo pro zvýšení jak psychické tak fyzické kondice (Simpson, Sinatra a Suárez-Menéndez, 2004, s. 111). Většina lázeňských hostů navštěvuje lázně také za účelem relaxace, prevence, rehabilitace, léčby chronických onemocnění nebo k léčení poúrazových stavů.

Hlavním cílem lázeňství je dokončení léčebného procesu, v návaznosti na péči v nemocnicích nebo odborných ambulancích. Dále pak u pacientů s chronickým onemocněním stabilizovat zdravotní stav a průběh jeho nemoci. V současné době se ve vyspělých zemích lázeňství vyvíjí velmi rychle. Životní styl ve vyspělých zemích a civilizační choroby vedou k tomu, že lidé tráví dovolenou v místech, kde je pečováno o jejich zdraví. Také vzhledem k prodlužování průměrné délky života v nejvyspělejších zemích se prohlubuje potřeba po prohloubení kvality života. Senioři ve vyspělých zemích mají nejen zájem, ale i dostatek peněžních prostředků k tomu, aby svou kvalitu života zlepšili pomocí nejrůznějších přírodních léčivých zdrojů, především v lázeňských místech na celém světě (Jandová, 2009, s. 2).

Z ekonomického hlediska patří lázeňství ke třem nejvýznamnějším odvětvím (po ropném a automobilovém průmyslu). Podílí se na tvorbě hrubého domácího produktu. Rostoucí zájem o lázeňskou a preventivní péči, péči o tělo a zdravý životní styl, přispívá k rozvoji investičních aktivit v blízkosti lázeňských míst a k vytváření pracovních míst, což má pozitivní vliv na zaměstnanost. Přispívá také ke snížení spotřeby léčebných výkonů v nemocnicích a léků.

Environmentální význam lázeňství spočívá ve vzniku ochranných pásem, zákazů výstavby a dopravních omezení v místech přírodních léčivých zdrojů.

Lázeňství přispívá k vytváření nových pracovních míst a ke zvýšení podnikatelských příležitostí v daném regionu. Dále přispívá ke zlepšení infrastruktury, kulturního prostředí regionů a zlepšení image daného místa či regionu (Kajlík, 2007).

3.8.1 Historie lázeňství

Počátky lázeňství můžeme hledat již kolem roku 3 700 př. n. l. v čínské literatuře. Nejstarší dochovaná kniha o hydroterapii pochází také z Číny a je z roku 2 837 př. n. l. Kromě hydroterapie se zabývá také léčivými masážemi, termoterapií, manipulací a trakcí.

K největšímu rozmachu lázeňských procedur však dochází až v Římské říši, kde již v roce 200 př. n. l. existují honosné lázně s bazény, ale také menší soukromé lázně. Římané také využívají v tomto období sirné prameny a hovoříme také o využívání radioaktivních termálních vod, které však byly využívány spíše nevědomky (Křížek, 2002).

Ve středověku propukávají epidemie moru, neštovic a lepry a to právě kvůli nedodržování základních zásad hygieny. Tyto epidemie zásadně a negativně ovlivnili právě lázeňství. Koncem středověku se však začínají používat teplé očistné a léčebné koupele. Později se vrací i využívání studené vody a minerálních pramenů.

Zásadní potlačení přírodních způsobů léčby přichází v 17. a 18. století, kdy dochází k rozvoji chirurgie. Do popředí se opět lázeňství dostává, až s příchodem Marie Terezie. Zlaté období lázeňství však končí s příchodem 1. světové války. Význam lázní se vytrácí i s příchodem antibiotik, rozvoje chirurgie a farmakologie (Jandová, 2009, s.3).

Druhá polovina dvacátého století přináší další rozvoj v oblasti hydroterapie. Po dvou světových válkách dochází ke změnám v sociální struktuře a popularita lázní opět poklesla. Mnoho lázní bylo zničeno a jejich znovuvybudování bylo velmi obtížné. K zásadní změně dochází z hlediska přístupnosti lázní veřejnosti, protože do této doby si lázně nesly spíše status něčeho nedostupného a okázalého. Lázně se stávají důležitou součástí zdravotnictví díky mnoha studiím v rámci hydrologie, farmakologie a biochemie. Lázeňské procedury mají preventivní, léčebný a rehabilitační význam u mnoha lidských onemocnění a využívá se také pojmu „wellness“ (Thermal springs in Europe, ©2012).

Pod tímto pojmem si lze představit určitou cestu, kterou může člověk zaujmout vůči sobě a okolí. Wellness je široký pojmový komplex a jeho ústředním společným tématem je myšlenka harmonie, rovnováhy, souladu medicínsko-biologických a psycho-sociálních komponent ovlivňujících kvalitu lidského života (Krejčí a Hošek, 2016, s. 11). Dnešní luxusní lázeňské komplexy jsou však často kritizovány kvůli nedostatku autenticity, ztráty samotného kouzla lázeňství a přílišné komerce (Camillo, 2015, s. 186).

3.8.2 Lázeňství v České republice

Česká republika je tradiční součástí evropského turismu, z tohoto důvodu je právě vývoj cestovního ruchu pro naši zemi zásadní situace na evropském trhu cestovního ruchu. Česká republika je závislá na příjezdech z jiných zemí Evropy, na straně druhé je výrazným prvkem evropské nabídky cestovního ruchu. Evropa je dnes velmi konkurenčním prostředím. Kupní síla, zkušenosti s cestováním, změny preferencí evropských účastníků cestovního ruchu tlačí na růst kvality poskytovaných služeb, na inovaci produktů a zlepšování infrastrukturní vybavenosti evropských destinací. Je tedy nutné, aby na všechny tyto nabídkové a poptávkové vlivy naše země adekvátně reagovala (Vystoupil, 2015).

Zdravotně orientovaný typ turismu v sobě zahrnuje veškeré zdravotní aktivity vedoucí k udržení, posílení či obnovení fyzického a psychického zdraví. V současné době se zdravotně orientovaný turismus člení na turismus medicínský (zejména chirurgické, stomatologické zásahy), lázeňský (vázaný na existenci přírodních léčivých zdrojů) a wellness (zaměřený na zdravý životní styl) (Palátková a Zichová, 2014, s. 25).

Lázeňsko-léčebné služby tvoří komplex služeb, které souvisejí s pobytem v lázních, lékařské a léčebné služby, ubytovací a stravovací služby, společenské a kulturní služby, doplňkové služby. Lázeňství zajišťuje léčení, doléčování, prevenci a regeneraci (Jakubíková, 2012, s. 35).

Průměrná délka pobytu je v lázních 14,8 dne v porovnání s ostatními ubytovacími zařízeními, kde stráví klient 4 dny. Lázně svým pacientům nabízí ubytovací a stravovací služby, pestrou nabídku programu a doprovodných akcí.

Mezi hlavní cíle lázeňské péče se řadí následující:

- prevence,
- léčení lidských chorob,
- regenerace sil,
- relaxace,
- využívání přírodních léčivých zdrojů,
- využívání krásy přírodního prostředí.

Hlavní motivací pacientů v České republice pro návštěvu lázní je zlepšení vlastního zdravotního stavu, tělesná a psychická kondice a především odpočinek. Právě kombinace přírodních léčivých zdrojů, klimatu a lázeňského režimu přináší pacientům velmi dobré výsledky.

Česká republika nabízí vhodně podmínky pro rozvoj lázeňství především díky následujícím faktorům:

- výskyt přírodních léčivých zdrojů,
- zkušenosti a tradice balneologů,
- relativní cenová výhoda pro zahraniční návštěvníky,
- ekonomický efekt lázeňství.

Bližší informace lze zjistit díky statistickým údajům týkajících se lázeňství v České republice, v roce 2015 navštívilo lázně za účelem lázeňské rehabilitační péče celkem 347 377 lázeňských pacientů. Celkem 335 111 pacientů byly dospělé osoby, dorostenců bylo 1 857 a pacientů v dětském věku bylo 10 409. Celkem 122 021 pacientů z tuzemska si platilo lázeňskou léčbu přímo, stejně jako 126 458 cizinců. Cizinci strávili v lázních průměrně 12,7 dnů a tuzemští pacienti, kteří jsou samoplátcí průměrně 7,2 dnů, nejvíce dní (tj. 20) v lázních strávili pacienti příspěvkové lázeňské péče (Ústav zdravotnických informací a statistiky ČR, ©2016).

Na obrázku číslo 4 níže je znázorněn vývoj celkového počtu pacientů za období od roku 2005 do roku 2015.

3.8.3 Druhy lázeňské péče

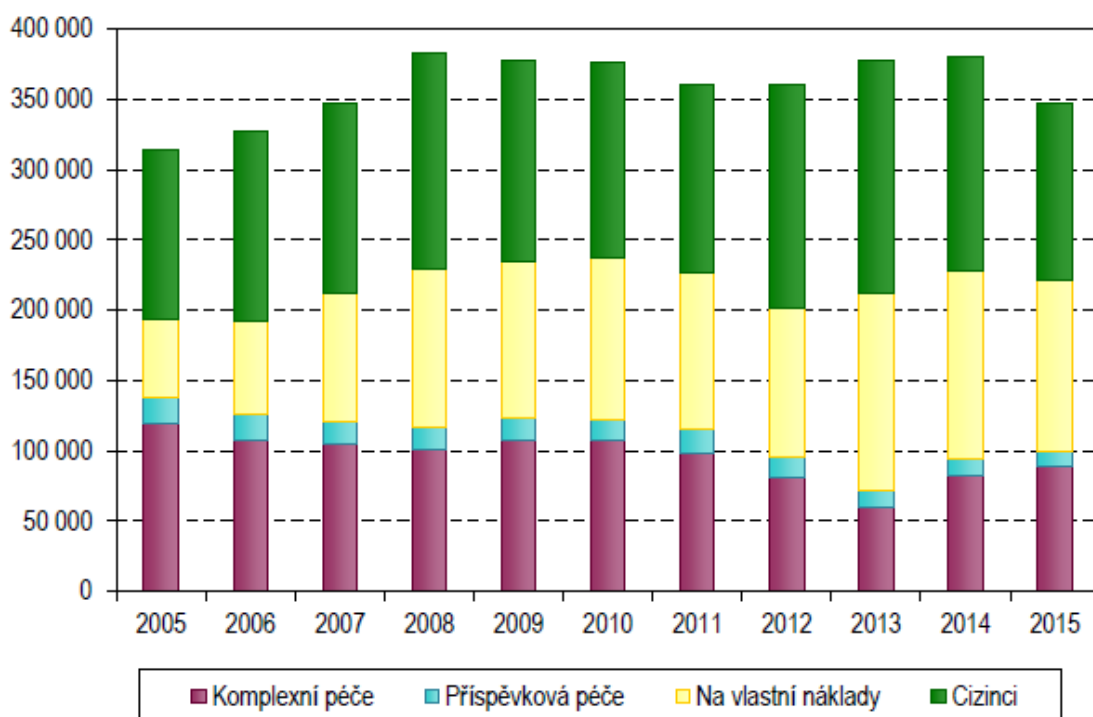
Lázeňské pobyty je možné rozlišit dle formy jejich úhrady na následující:

- komplexní lázeňská léčba,
- příspěvková lázeňská léčba,
- samoplátecká lázeňská léčba.

Komplexní lázeňská léčba představuje lázeňský pobyt pacientů a je hrazen z prostředků nemocenského pojištění jednotlivých zdravotních pojišťoven, při přidělení návrhu od ošetřujícího lékaře. Zdravotní pojišťovna hradí veškeré náklady léčebného pobytu v

lázních (vyšetření, léčení, stravování, ubytování). Návrh ošetřujícího lékaře posuzuje revizní lékař zdravotní pojišťovny. Poté je schválený návrh odeslán zdravotní pojišťovnou do lázeňského zařízení. Lázeňská léčba se předepisuje například po operacích, onkologických onemocněních, lidem s vadami pohybového aparátu, chronicky nemocným dětem. Zhruba 55-60% lázeňských pacientů tvoří pacienti s komplexní léčbou a to i přes nepříznivou finanční situaci zdravotních pojišťoven, které omezují finanční prostředky pro poskytování lázeňské péče (Všeobecná zdravotní pojišťovna ČR, 2017).

Graf 2 Vývoj počtu pacientů celkem (dospělí, dorost, děti)

Zdroj: Ústav zdravotnických informací a statistiky ČR, 2016

Příspěvková lázeňská léčba je poskytována v případech, kdy nejsou splněny všechny podmínky pro poskytnutí komplexní lázeňské péče, především při chronických onemocněních. Nárok na příspěvkovou léčbu vzniká na základě lékařského návrhu, kde je uvedeno, že pacientovi jsou hrazeny pouze náklady na lázeňskou léčbu. Pacienti si dopravu, stravování a ubytování hradí sami. Zpravidla se jedná o tzv. ambulantní lázeňskou péči, kdy je pacient ubytován mimo léčebné zařízení (Moje lázně, S-Guide, 2017, [online]).

Samoplátecká lázeňská léčba je léčba pro samoplátce a je určena pro osoby, které si v rámci lázeňského pobytu hradí všechny náklady (bez jakékoli účasti pojišťovny). Pobyt si zajišťují prostřednictvím cestovní kanceláře nebo přímo u jednotlivých lázeňských zařízení. Podíl této skupiny se stále zvyšuje. Průměrná léčba (pobyt) je kratší a mírně se snižuje. Převládají desetidenní a týdenní ozdravné a relaxační pobyty. Lázeňská zařízení mají přirozený zájem o zahraniční klientelu, která zaručuje vyšší prosperitu a podmínky pro další rozvoj. Lázeňský cestovní ruch se stává významným zdrojem devizových příjmů od zahraničních lázeňských hostů (Všeobecná zdravotní pojišťovna ČR, 2017).

4 Vlastní práce

Ve vlastní práci bude představena oblast lázeňského trojúhelníku a jeho jednotlivá města. Dále budou charakterizovány cestovní kanceláře a poté přehled nabídek zájezdů, které nabízejí do lázeňského trojúhelníku. V neposlední řadě budou vyhodnoceny data z dotazníkového šetření a představen návrh konkrétního zájezdu i s kalkulací

4.1 Charakteristika zvolené destinace

V následující kapitole jsou popsány města, která patří do oblasti lázeňského trojúhelníku. Detailně jsou popsány jednotlivé složky a předpoklady CR v dané lokalitě s ohledem na hodnocení potenciálu.

4.1.1 Lázeňský trojúhelník

Lázeňský trojúhelník se nachází na západě České republiky v Karlovarském kraji a je tvořen lázeňskými městy Karlovy Vary, Mariánské Lázně a Františkovy Lázně, přičemž jejich spojením na mapě vznikne tvar trojúhelníku. Tato oblast i jednotlivé lázně jsou nejnavštěvovanějšími v České republice a to i zahraničními turisty, a tak lázeňství v této oblasti je významným zdrojem příjmů i obživy, neboť se zde pro toto odvětví existují příznivé podmínky, zejména výskyt přírodních léčivých zdrojů, především minerálních vod (Rentková, 2016).

V oblasti je v blízkosti Chráněná krajinná oblast Slavkovský les. Nejvyššími vrcholy jsou Lysina a Lysná.

Obrázek 4 Západočeské lázně

Zdroj: http://www.sfagnum.cz/images/rs/landscape/04cz_sz.jpg [online]

Františkovy Lázně

Status: město

Kraj: Karlovarský

Okres: Cheb

Počet obyvatel: 5 497 (2017), (Český statistický úřad: Počet obyvatel v obcích k 1.1.2017, Praha, 2017, [online]).

Rozloha: 25,74 km² (Františkovy Lázně, geografie, 2017, [online]).

Historie až současnost Františkových Lázní

Františkovy Lázně jsou nejzápadnějším a s 5500 obyvateli také nejmenším městem lázeňského trojúhelníku. Leží ve výšce 450 m n. m., takže se vyznačují podhorským klimatem. Pojmenovány jsou po císaři Františku I., který je nechal vystavět přibližně roku 1793, svůj název však získaly až roku 1807. Zdejší léčivý pramen a jeho účinky však byly známy již dříve. Původně byl využíván jako lék na ženskou neplodnost (viz socha Františka), v současnosti se zde léčí zejména gynekologické potíže, pohybový aparát a nemoci srdce i krevního oběhu (Františkovy Lázně, 2007).

Historie Františkových lázní sahá do začátku 18. století. K velkému obratu v historii došlo v roce 1791. Ještě v roce 1752 měli Františkovy lázně pouze 47 domů. Od druhé poloviny 18. Století se rozvoje v lázních ujali soukromí podnikatelé (Dostál, 1974).

Teprve počátkem 19. století se díky úsilí chebského doktora Adlera dá mluvit o samostatných lázních, nazvaných po svém nejvýznamnějším návštěvníkovi – Ves císaře Františka (Kaiser Franzensdorf), od roku 1807 Františkovy Lázně. Vytrvalost doktora Adlera začala přinášet ovoce – byly objeveny další prameny a dobrá pověst, provázející výsledky léčby touto vynikající kyselkou přilákala brzy do nejmladšího lázeňského města stovky návštěvníků (Burachovič, Holečková, 2008).

Nejslavnější v tomto městě je socha malého Františka, která je zobrazen na obrázku č. 6. Malý, nahý chlapec sedí na kouli a rukama k sobě tiskne velkou rybu. Je z bronzu a celá spodní polovina jeho těla se zářivě leskne od pohazení tisíců ženských rukou. Ač se zde léčí i nemoci srdce, krevního oběhu a pohybového aparátu, Františkovy Lázně prosluly především léčbou ženských nemocí včetně neplodnosti.

Obrázek 5 Socha Františka

Zdroj: Vyletnik, 2017 [online]

Říká se, že pokud se žena dotkne intimních partií sošky, do roka otěhotní. Lázně jsou proslulé hlavně léčebnými metodami ženské neplodnosti a mnohým pacientkám byl díky zdejšímu pobytu vrácen dar mateřství.

Svou vrcholnou slávou procházely Františkovy Lázně ve 2. polovině 19. Století, kdy se konečně osvobodily od chebské „nadvlády“ a záhy získaly statut samostatného města (Lázeňský trojúhelník, 2008).

Františkovy lázně disponují velkými ložisky mineralizované slatiny i rozsáhlými zdroji kyselek s vysokým obsahem oxidu uhličitého. Vyskytují se zde minerální prameny alinické, salinicko-muriatické i alkalicko-salinicko-muriatických kyselky a všechny tyto typy pramenů jsou zde k léčbě využívány (David, 2005) a (Kajlík, 2007).

Františkovy Lázně navštívilo spousta slavných osobností, mezi nimi císař František I., Ludwig van Beethoven, Johann Strauss, Božena Němcová, Jan Neruda a další. Lázeňská sezona se ve Františkových Lázních zahajuje v polovině května s bohatým programem. Dá se zde také najít muzeum s expozicí o historii lázeňství, nebo plavecký areál Aquaforum, pro vodní nadšence (Homolová, Karásek, 2005).

V okolí Františkových lázní je možné navštívit Cheb s krásným historickým jádrem a hradem, sídliště a pohřebiště z doby bronzové v Žirovicích či sopečný vrch Komorní hůrka, nově zpřístupněná díky upravené cestě Lesů ČR. Přímo ve městě je krásný lázeňský park s množstvím historických soch a pomníků (David, 2005) a (Kajlík, 2007).

Nedaleko Františkových Lázní se nachází Národní přírodní rezervace SOOS, s 1,5 km naučnou stezkou doplněnou informačními tabulemi o geologické činnosti území, procházející územím bývalého slaného jezera, ze kterého se působením přírodních vlivů vznikla rašeliniště a slatiniště. Turisticky atraktivní jsou zejména mofety: vyvěrající CO₂ z bahna (Karlovarský kraj, 2012).

Lázně využívají sirnoželeznatou slatinu, dále minerální uhličitou vodu (20 pramenů o teplotě 9-11°C) a zřidelní plyn vulkanického původu. Františkolázeňské prameny patří mezi přírodní minerální vody, označované jako studené síranovoalkalické kyselky českého typu. Místní pramen Glauber IV. se vyznačuje největším obsahem Glauberovy soli na světě (Františkovy Lázně, 2017). Strrasserová (2016) rozdělila jednotlivé indikace a procedury ve Františkových Lázních viz příloha č. 5.

Mariánské Lázně

Status: město

Kraj: Karlovarský

Okres: Cheb

Počet obyvatel: 13 042 (2017), (Český statistický úřad: Počet obyvatel v obcích k 1.1.2017, Praha, 2017, [online]).

Rozloha: 51,81 km² (Mariánské Lázně, geografie, 2017, [online]).

Historie až současnost Mariánských Lázní

Mariánské Lázně, s 15 000 obyvateli druhé největší město Lázeňského trojúhelníku, tvoří jižní vrchol této oblasti. Leží ve Slavkovském lese v širokém údolí s nadmořskou výškou přesahující 600 m n.m., která má za následek místní podhorské chladnější klima. První zmínky o zdejších léčivých pramenech se dochovaly již ze 16. století, ale zkoumat je začali teprve premonstráti v 18. století. Až počátkem 19. století byl v blízkosti těchto pramenů roku 1805 vybudován první lázeňský kamenný dům Zlatá koule českým lékařem tepelského kláštera Johannem Josefem Nehrem, který jako první prozkoumal obsah zdejších pramenů. Do té doby zde existovalo pouze několik budov vybudovaných premonstráty z kláštera v Teplé. Roku 1818 získaly Mariánské Lázně lázeňský status a o jejich rozvoj se postaral především premonstrátský opat Karel Kašpar Reitenberger, díky němuž během dvou desetiletí vyrostlo lázeňské město klasicistně-empírového slohu, na

čemž měl velkou zásluhu i Václav Skalník, protože tento český architekt a zahradník zde vybudoval anglické parky s altánky a pavilony a také prostory pro stavbu kolonády i lázeňských domů a pavilonů. Následoval rychlý stavební rozvoj a tak roku 1865 došlo k povýšení na město a v roce 1872 napojení na železniční trať Cheb - Vídeň, což přineslo výrazné navýšení návštěvnosti lázeňskými hosty (Lázeňský trojúhelník, 2008).

Roku 1889 byla vybudována litinová kolonáda s klasicistní budovou Křížového pramene, která je spolu s vedle stojící Zpívající fontánou vybudovanou v letech 1982 - 1986 symbolem a dominantou Mariánských Lázní. Největší stavební rozkvět zde, stejně jako v řadě jiných českých lázní, trval do 1. světové války a zanechal zde převážně klasicistní, novorenesanční a secesní domy. Světové války a období komunistického režimu zpomalilo rozvoj zdejších lázní, který byl obnoven až v 90. letech 20. století. Název Mariánské Lázně dle pověsti vznikl tak, že zraněný voják zde našel pramen, který mu pomohl utiřit bolest i zahojit rány a jako poděkování voják pověsil nad pramen obrázek Panenky Marie. Nyní patří tyto lázně mezi nejnavštěvovanější v ČR.

Vyvěrá zde 40 pramenů, které se využívají pro léčbu celé řady onemocnění, zejména gynekologických, pohybového aparátu, dýchací soustavy, močových cest, včetně nemocí metabolických a onkologických (David, 2005) a (Kajlík, 2007).

V Mariánských Lázních vyvěrá více studených minerálních kyselk s vysokým obsahem oxidu uhličitého a teplotou mezi 7 - 10 C a řada z nich má vysoký obsah železa. Celkově jsou mariánskolázeňské prameny navzájem velice odlišného složení, což je na tak malém území balneologickou raritou. V okolí se také vyskytuje kvalitní silně mineralizovaná sirno-železitá slatina. Některé prameny jsou stáčeny i jako stolní vody, např. Excelsior. (David, 2005) a (Kajlík, 2007).

Díky chemické rozmanitosti zdejších pramenů jsou Mariánské Lázně vhodné k léčbě velkého spektra nemocí. Pro svou rozmanitost tvoří zdejší minerální vody základ lázeňské péče. V nejbližším okolí vyvěrá přes 100 minerálních pramenů, ve městě samotném kolem 40. Kolonády a altány zastřešující jednotlivé prameny dokreslují malebnou lázeňskou atmosféru. Zřidelní plyn a sirnoželezatá slatina se používají u onemocnění ledvin a močových cest, onemocnění dýchacího a pohybového ústrojí a metabolických onemocnění (Mariánské Lázně, 2017). Strasserová (2016) rozdělila jednotlivé indikace a procedury v Mariánských Lázních viz příloha č. 6.

V okolí je možné navštívit premonstrátský klášter v Teplé, gotický hrad Bečov s relikviářem sv. Maura, zámek Kynžvart, sídlo kancléře Metternicha se zámeckým parkem či středověké Stříbro. Směrem na Karlovy Vary leží CHKO Slavkovský les i s Národní přírodní rezervací Kladské rašeliniště s naučnou stezkou o rašeliništích a typickou rašelištní flórou. V CHKO žije několik ohrožených zástupců fauny, zejména ptáků (Karlovarský kraj, 2012).

Lázeňské lesoparky nabízejí široké možnosti vycházek a pěší turistiky, v CHKO Slavkovský les je možné využít turistické stezky, cyklostezky a v zimě i běžkařské dráhy. Velké možnosti sportovního vyžití nabízejí tenisová i golfová hřiště, místní golfové hřiště zde bylo založeno již roku 1905 přímo samotným britským králem Edwardem VII. V roce 1922 vznikla unikátní 1km dlouhá plochá dráha pro motocyklové závody, jako jediné závodistiště dlouhé ploché dráhy v celé zemi (David, 2005) a (Kajlík, 2007).

Karlovy Vary

Status: město

Kraj: Karlovarský

Okres: Cheb

Počet obyvatel: 49 046 (2017), (Český statistický úřad: Počet obyvatel v obcích k 1.1.2017, Praha, 2017, [online])

Rozloha: 59,10 km² (Karlovy Vary, 2017, [online])

Historie až současnost Karlových Varů

Karlovy Vary jsou jako krajské a statutární město největším městem Lázeňského trojúhelníku co do rozlohy i počtu obyvatel, kterých zde žije 49 000 a tvoří severní vrchol této oblasti. Město leží v údolí řeky Teplá a díky vyšší nadmořské výšce (370 m n. m.) je zde obvykle o něco chladnější klima. Karlovy Vary jsou po Teplicích nejstaršími lázněmi na našem území a byly pojmenovány po českém králi Karlu IV., který zde při lovu ve zdejších lesích objevil horký pramen, který využil na léčbu zraněné nohy a kolem roku 1350 zde nechal založit lázně (David, 2005) a (Kajlík, 2007).

Rozvoj zdejšího lázeňství nastává v 18. a 19. století, kdy byl postaven zdejší první lázeňský veřejný dům i několik kolonád. V tomto období se ke koupelím díky chemickým

rozborům lékaře Davida Bechera přidaly také pitné kúry, které pomáhají zejména při obtížích trávicího traktu, zejména žaludku, střev i jater. V první polovině 19. století nastal velký stavební rozvoj kolem pramenů, včetně stavby několika kolonád. Rozvoji lázeňství a návštěvnosti napomohla také stavba železnice Cheb – Karlovy Vary – Chomutov – Teplice – Ústí nad Labem, s napojení na Prahu a také Děčín a Drážďany ve druhé polovině 19. století, která byla přivedena do města roku 1870 a započala zlatý věk karlovarského lázeňství.

Na rozdíl od Mariánských i Františkových Lázní se studenými prameny zde vyvěrá až 80 termálních pramenů, ze kterých je 12 termálních pramenů o teplotě od 42 do 72°C využívaných k léčbě, přičemž právě Vřídlo tryskající do výše 15 m je s teplotou 72°C je nejteplejším pramenem České republiky. K lázeňským procedurám se využívá také rašelina pocházející z nedalekého Krásna (Karlovy Vary, 2012). Karlovy Vary patří mezi naše nejznámější a nejvyhledávanější lázně. V jejich okolí se nachází 79 pramenů různé teploty a vydatnosti, z nichž dvanáct je využíváno k pitným kúram (Karlovy Vary, 2016).

Velkým lákadlem je každoročně na začátku letních prázdnin Mezinárodní filmový festival. V okolí Karlových Varů se nachází celá řada turistických atrakcí, například Loket s krásným stejnojmenným hradem nebo Bečov nad Teplou s hradem, ve kterém se nachází velice vzácný Relikviář sv. Maura. Nedaleko Lokte se nacházejí pískovcové Svatošské skály a daleko není také do lázeňského Jáchymova a starobylého Ostrova nad Ohří, nedaleko kterých se nachází Klínovec, nejvyšší hora Krušných hor či Božidarské rašeliniště. Řeka Ohře v okolí Karlových Varů nabízí vodákům krásné úseky ke splouvání. Z dalších sportovních aktivit nabízejí Karlovy Vary přímo ve městě a nejbližším okolí celou řadu golfových a tenisových hřišť. Pro pěší výlety a vycházky lze využít několik rozhleden, ze kterých je nejznámější Diana. Značené lázeňské cesty dohromady měří téměř 100 km. (Karlovy Vary, 2011), (David, 2005) a (Kajlík, 2007).

Zdejší lázně nabízejí léčbu zažívacího ústrojí, obezity, diabetu. Nemoci pohybového aparátu jsou zde úspěšně léčeny díky peloidům s velmi příznivými imunologickými a analgetickými účinky (Karlovy Vary, 2016). Strrasserová (2016) rozdělila jednotlivé indikace a procedury v Karlových Varech viz příloha č. 7.

4.1.2 Památky lázeňského trojúhelníku

Města i krajiny Lázeňského trojúhelníku nabízejí svým návštěvníkům opravdu velké množství památek. Ty neznámější jsou v jednotlivých městech a jejich oblastech tyto.

Památky Františkových Lázní

Chrám svaté kněžny Olgy

Byl vybudován v roce 1880 ve Františkových Lázních, vystavěn pro pravoslavné lázeňské hosty ze zahraničí, zejména z Ruska. Je zdoben průčelím, na které navazuje osmiboká věž, hlavní část tvoří loď čtvercového půdorysu (Chrám svaté kněžny Olgy, 2017, [online]).

Evangelický kostel sv. Petra a Pavla

Byl navržen chebským stavitelem, který jej pojal v historickém slohu, jako trojlodní baziliku s románskými prvky. Kostel byl dostavěn roku 1880 (Evangelický kostel sv. Petra a Pavla, Františkovy Lázně, 2017, [online]).

Rozhledna Salinburg

Výstavba rozhledny měla zastoupit chybějící historickou památku, která vznikla v roce 1906. Pseudogotická stavba má podle pověsti v hradu ducha františkolázeňských pramenů. Připomíná středověký hrad a její věž měla sloužit, jako vyhlídka, která byla v té době velmi populární (Salinburg – Podivná rozhledna, 2017, [online]).

Kostel Povýšení svatého Kříže

Postaven byl v letech 1812 – 1819 ve Františkových Lázních. Z architektonického hlediska patří kostel k nejkrásnějším empírovým církevním stavbám v České republice. Průčelí zdobí dva páry mohutných sloupů s tympanonem. Interiér je zdobený freskami od malíře Kandlera. Jsou zde postavy patronů kostela sv. Heleny a císaře Konstantina (Kostel povýšení svatého Kříže Františkovy Lázně, 2017, [online]).

Památky Mariánských Lázní

Zpívající fontána

Fontána se řadí mezi nejoblíbenější atrakce v Mariánských Lázních. Byla postavena v roce 1986 ve tvaru kruhu. Kamenná fontána má více než 250 trysek a nachází se přímo na hlavní kolonádě. Synchronizace tryskající vody je podle promyšlené choreografie,

některé z deseti skladeb. Ve tmě má fontána světelné efekty. Sezóna je od května do října zpravidla každou lichou hodinu (Zpívající fontána Mariánské Lázně, 2017, [online]).

Rozhledna Hamelika

Rozhledna se nachází v lese nedaleko Mariánských Lázní na stejnojmenném vrcholku. Lze k ní dojít přímo z lázeňského centra po červeně značené stezce. Cesta trvá přibližně půl hodiny chůze. Z rozhledny je viditelná část Mariánských Lázní, Český les s vrcholem Dyleň (Rozhledna Hamelika Mariánské Lázně, 2017, [online]).

Kostel Nanebevzetí Panny Marie

Děkanský kostel byl postaven v letech 1844 – 1848 v novobyzantském slohu. Na stavbě se podílel tepelský klášterní architekt Thunder z Přimdy, společně s pražským stavitelem a sochařem Krannerem. Původní zvony, které se dochovaly z let 1835 a 1847 byly částečně za 1. a 2. světové války zrekvírovány. Otvírací doba pro turisty je každou sobotu a neděli od 14:00 do 16:30 (KIS Mariánské Lázně, 2017, [online]).

Pravoslavný kostel svatého Vladimíra

Kostel nahradil v letech 1900 – 1902 pravoslavnou modlitebnu, která fungovala v budově radnice od roku 1878. Půdorys vycházel z řeckého kříže. Interiér dominuje bohatým majolikovým ikonostasem, který byl původně vyrobený pro Světovou výstavu v Paříži roku 1900. Kostel sloužil za 2. světové války jako sklad, obnoven byl ve 2. polovině 20. století (KIS Mariánské Lázně, 2017, [online]).

Okruh vyhlídek jako prstenec okolo údolí Mariánských Lázní

Původní vyhlídky sloužily jako vycházkové cíle pro návštěvníky i pacienty lázní. Kromě pitných kúr měli lázeňští hosté absolvovat i tyto vycházky směřující na vyhlídky kolem Mariánských Lázní. Většina z nich zanikla, ale mnohé z nich se městu po roce 1995 podařilo postupně vybudovat nově a zachovat tak tradici pro nové návštěvníky. Z těch obnovených jmenujme především Měsceryho vyhlídku - ležící na plošině nad balvanitým skalním výchozem u hotelu Royal. Na tomto místě stával zdobný dřevěný pavilon. Stavba byla zřízena v roce 1850 k počtě významného hosta Mariánských Lázní – místodržícího Čech barona von Mesceryho. Nově postavenou vyhlídku si dnes oblíbili snoubenci ke stvrzení svého sňatku vysoko nad celým údolím Mariánských Lázní s výhledem až na typický vrcholek vzdálené Přimdy (Vyhlídky Mariánské Lázně, 2017 [online]).

Památky Karlových Varů

Vřídlo

Nachází se v centru Karlových Varů na Vřídelní kolonádě. Je to největší pramen termální vody v Karlových Varech, který má teplotu 73,4 °C a je zároveň nejteplejším termálním pramenem Čech. Díky svému vysokému tlaku dosahuje výšky až 12 metrů. Provoz vřídla je pro turisty každý den od 10:00 do 17:00 (Vřídlo, Karlovy Vary, 2018, [online]).

Chrám sv. Maří Magdalény

Původně to byl středověký gotický kostel, který byl obklopený hřbitovem. Postaven byl ve druhé polovině 14. století na návrší nad Vřídlem uprostřed města Karlovy Vary. Roku 1518 byl kostel renesančně přestavěn. V 18. století zasáhlo kostel několik požárů a proto bylo rozhodnuto o demolici a výstavbě nového karlovarského chrámu. Chrám byl vystavěn v letech 1733 – 1736. V roce 2010 byl prohlášen Národní kulturní památkou České republiky. Interiér kostela nabízí prohlídku bohatě zdobeného barokního inventáře z 18. století. V podzemí stojí za vidění unikátní pohřební krypta původního gotického kostela, ve které jsou uloženy kosterní pozůstatky ze zrušeného hřbitova. V chrámu turisté mohou navštívit koncert Ave Maria. Nachází se přímo v centru Karlových Varů u Vřídla (Infocentrum města Karlovy Vary, 2017, [online]).

Tržní kolonáda

Období výstavby probíhalo v letech 1882 – 1883 architektem Fellnerem a Helmerem. Podle pověsti si císař Karel IV. u tehdy zvaného pramenu Žrout léčil své nemocné končetiny. Dřevěná tržní kolonáda ve švýcarském stylu je bohatě zdobena řezbami. Kolonáda v letech 1904 – 1905 byla prodloužena nad vývěr Tržního pramene. Uvnitř kolonády vyvěrají celkem tři minerální prameny, Karla IV, Dolní zámecký pramen a Tržní pramen (Infocentrum města Karlovy Vary, 2017, [online]).

Rozhledna Diana

Mohutná cihlová rozhledna, která je doplněná krytým dřevěným ochozem. Byla vystavena v letech 1912 – 1914. Na její vrchol vede celkem 150 schodů. Rozhledna byla objevena roku 1804 nožiřem Drummem, který proklestil les a na výšině umístil dvě odpočinková sedátka. Pěšky se k rozhledně muselo šplhat strmým kopcem až do 20.

století. Poté byla roku 1909 vybudovaná lanová dráha, která vedla na vrchol kopce (Infocentrum Karlovy Vary, 2017, [online]).

4.1.3 Muzea lázeňského trojúhelníku

Městské muzeum Mariánské Lázně

Muzeum bylo postaveno v roce 1818, jako dvoupatrový klasicistní dům, který měl sloužit jako penzion pro lázeňské hosty. Budova muzea tvoří jednu z dominant Goethova náměstí v Mariánských Lázních. Dříve se budova jmenovala „U zlatého hroznu“, v roce 1880 byla přejmenována na „Goethe-Haus“. K využití domu, jako muzea došlo až v roce 1953. Otevírací doba muzea je od 1. března do 31. prosince, denně kromě pondělí od 9:30 do 17:30 (Městské muzeum Mariánské Lázně, 2017, [online]).

Městské muzeum Františkovy Lázně

Muzeum má svůj počátek od roku 1912, kdy se začaly pro budoucí muzeum pomoci sbírky střídat sbírkové předměty. Po skončení první světové války, se vedení ujal badatel Alois John, který nashromážděné předměty proměnil ve skutečnou muzejní expozici. Druhá světová válka způsobila zánik muzea a většina sbírek byla ztracena. Obnoveno bylo roku 1961. Současné muzejní expozice dokumentuje dějiny města od doby odhalení Františkovy pramene až po 20. století. Otevírací doba je od 19.1 do 9.12, denně kromě pondělí od 10:00 do 17:00 (Muzeum Františkovy Lázně, 2018, [online]).

Jan Becher muzeum

Expozice je věnovaná českému bylinnému likéru Becherovce, nachází se v historické budově v centru Karlových Varů. Během prohlídky původních výrobních sklepních prostor se lidé dozví něco málo o historii Becherovky, její výrobě a skladování. K vidění jsou historické předměty, které jsou spjaté s Becherovkou. Nakonec je ke zhlédnutí krátký film natočený bratry Cabanovými, degustace Becherovky a nápojů z produkce Becherovky. Prohlídky probíhají každý den a výklad si lze vybrat česky, anglicky, německy a rusky (Bohemia-Euro Agentur, 2017, [online]).

4.1.4 Aktivity pro volný čas v lázeňském trojúhelníku

Aquaforum Františkovy Lázně

Aquapark se řadí mezi největší a nejkrásnější aquaparky českých lázní. Aquaforum je vybaveno třemi venkovními bazény s atrakcemi, třemi vnitřními bazény, tobogány, vodními skluzavkami, whirlpools, vodní jeskyní, vodní stěnovou masáží, vzduchovou perličkou, vřídly, lehátky, saunou, venkovním beach volejbalem, snack barem, aquashopem a venkovním dětským hřištěm. Teplota vody se pohybuje okolo 30°C. Otevírací doba je denně od 9:00 do 21:00 (Aquaforum Františkovy Lázně, 2018, [online]).

Boheminium Park Mariánské Lázně

Je to čtvrtý největší park miniatur v Evropě a stal se nejnavštěvovanější atrakcí v Karlovarském kraji. Založen byl roku 1999 a k vidění je více než sedm desítek zmenšenin významných památek z celé republiky. Ročně navštíví atrakci svého druhu přes 120 000 turistů. K vidění jsou hrady a zámky Plzeňska, rozhledny Karlovarského kraje, hrad Karlštejn, zámek Červená Lhota aj. Otevírací doba je každý den od 10:00 do 18:00 (Boheminium Park Mariánské Lázně, 2017, [online]).

Royal Golf Club

Veřejné golfové hřiště bylo založeno roku 1905. Hřiště je určeno pro širokou veřejnost a nabízí golfovou hru nejen zkušeným hráčům, ale i začátečníkům a negolfistům. Obzvláště pro začátečníky, kteří nemají zelenou kartu je připraveno krátké hřiště Chip and Putt, kde si mohou vyzkoušet zahrát si golf na menším hřišti. Přístup na hřiště je pro všechny zájemce bez omezení. Provozní doba je denně od května do října od 9:00 do 19:00.

4.1.5 Naučné stezky lázeňského trojúhelníku

Naučná stezka SOOS

Rezervace SOOS leží v centru Chebské pánve. Charakteristická je svými unikátními, mokřadními, reliktními a slanomilnými společenstvy s pestrou mozaikou rašelinišť, slanišť v nichž rostou kriticky ohrožené druhy rostlin. Naučná stezka je zaměřená na botaniku, zoologii a geologii. Stezka je dlouhá 2 km a časově náročná je přibližně hodinu (Ministerstvo životního prostředí České republiky, 2017, [online]).

Naučná stezka Doubí – Svatošské skály

Stezka se nachází v bezprostřední blízkosti města Karlovy Vary. Zavede do Slavkovského lesa, informuje o historii, přírodě, těžbě uhlí a cínu (Šternberkovo přírodovědné muzeum, 2017, [online]).

Naučná stezka geologický park

Nachází se na okraji Mariánských Lázní, nabízí přehled o geologické stavbě a rostlinných společenstvích Slavkovského lesa. Stezka se nachází ve svahu bukového lesa nad budovou Městského muzea. Ve stínu vzrostlého lesa je tato procházka osvěžující zejména v dnešních parných obdobích (KIS Mariánské Lázně, 2017, [online]).

4.1.6 Materiálně technická základna lázeňského trojúhelníku

Ubytovací zařízení

Územní vymezení koresponduje administrativním členěním, a proto lze získat přehled o ubytovacích kapacitách a jejich rozdělení ze statistických databází. Podle statistiky ČSU z roku 2016 je 473 zařízení, 15 979 pokojů, 32 828 lůžek, 1 043 počet míst pro stany a karavany (Veřejná databáze: ČSU, 2017).

V roce 2016 se v hromadných ubytovacích zařízení Karlovarského kraje ubytovalo 963 294 hostů. Zahraničních hostů přijelo více o 11,4% a u domácích hostů Karlových Varů a okolí došlo k nárůstu o 16,3%. Nejvyšší nárůst počtu hostů vykázal kraj Karlovarský 13,2%.

Do hotelů a penzionů dorazil skoro milion hostů, což je o sto tisíc více, než v minulém roce. Dohromady loni v Karlovarském kraji strávili téměř pět milionů nocí. Příval turistů pomohl i památkám v kraji k mnohým rekordům (Do Karlovarského kraje loni dorazil rekordní počet turistů, téměř milion, vary.idnes.cz, [online]).

Český statistický úřad zveřejnil v únoru 2017 předběžné údaje, které se týkaly návštěvnosti města Mariánské Lázně za rok 2016. Údaje se aktualizují každé dva roky, proto zatím nejsou dostupné data za rok 2017. Tyto údaje se týkaly turistů, kteří strávili alespoň jednu noc v hromadných ubytovacích zařízeních. Do těchto skupin řadíme všechna ubytovací zařízení, která mají nejméně pět pokojů a současně alespoň deset lůžek. Do této statistiky se neřadí jednodenní a tranzitující návštěvníci, ani ti, kteří přenocovali u svých

známých. Rok 2016 oproti předchozím letům, byl rokem, kdy se zvýšila návštěvnost a to celkově o 12%, resp. 9%. Celkem v Mariánských Lázních v roce 2016 přenocovalo 263 059 osob, z toho 83 630 rezidentů (Čechů), což je více než 30 % z celkového počtu. V roce 2016 přijelo tedy celkově o 27 tisíc hostů více, než v letech předchozích. Průměrná doba pobytu byla pět dní.

Český statistický úřad vydal v únoru roku 2017 statistiky návštěvnosti za město Karlovy Vary. Město bylo v posledních letech málo navštěvované a údaje za rok 2016 tvrdí, že jsou z nejhorsího venku. Poslední čtvrtletí loňského roku se výrazně odlišilo od předchozích tří, a to v nejdůležitějším parametru, počet přenocování, který narostl o 16%. Počet klientů se za stejné období zvýšil o 34 %. Výrazný nárůst pokračoval u českých návštěvníků, + 48% v počtu hostů, + 21% v počtu přenocování. U německých hostů + 34% a + 22% v počtu přenocování. (Karlovy Vary, karlovyvary.cz, 2016, [online]).

Podle informací z roku 2017 zaznamenal právě Karlovarský kraj nejvyšší nárůst turistů, kde se počet zahraničních hostů zvýšil o 29 %. Největší zastoupení v Karlovarském kraji jsou turisté z Ruska, jejichž počet vzrostl o 57 % (Český statistický úřad, 2017, [online]).

4.2 Situace na trhu českých cestovních kanceláří

Podle údajů z roku 2016 se na českém trhu nachází 881 aktivních cestovních kanceláří s platným pojištěním pro případ úpadku. I přes to, že každoročně vznikne několik desítek nových cestovních kanceláří, jejich počet od roku 2002, kdy na trhu podle údajů MMR bylo 1092 aktivních cestovních kanceláří, se postupně snižuje. Tento vývoj by se dal nazvat jako pozitivní, z důvodu pročištění trhu. Důvodů proč od roku 2002 dochází k velkému poklesu cestovních kanceláří, je několik. Zvyšuje se náročnost podnikání v oboru, dochází k zpřísnění přístupu pojišťoven pro případ úpadku. Cestovní ruch je obor, který je velmi stabilní z pohledu vzniku a zániku firem. V posledních třech letech zkrachovaly ročně v průměru čtyři cestovní kanceláře, což je v přepočtu pouhých 0,5 % z celkového počtu.

4.2.1 Srovnání zájezdů do oblasti lázeňského trojúhelníku

Srovnání zájezdů do Mariánských Lázní, Františkových Lázní a Karlových Varů. Analýza usiluje o výčet několika cestovních kanceláří, které nabízejí na českém trhu své zájezdy do zvolené destinace v roce 2018, formou internetových stránek, či katalogu.

Samozřejmě i německé cestovní kanceláře, nabízejí zájezdy do jednotlivých měst lázeňského trojúhelníku. Například cestovní kancelář Neckermann, jejíž cenová nabídka na dvě noci se pohybuje okolo 9 000,- Kč v přepočtu. Avšak pro potřeby této diplomové práce nejsou zahraniční CK do nabídky zahrnuty.

Do Lázeňského trojúhelníku nabízejí české CK tyto typy zájezdů či pobytů:

- klasický pobyt s různým rozsahem stravování, vlastní dopravou,
- pobyt se zaměřením – např. wellnes, seniorský, romantický opět s různými službami v ceně,
- poznávací zájezd s průvodcem (poznávací zájezd standartní, cestovatelský zájezd standartní, cestovatelský zájezd s náročnějšími prvky) (Poznávací zájezdy, aventura.cz, 2013, [online]).

Hlavní faktory – požadavky, na základě kterých si klienti vybírají, jsou:

- termín dovolené,
- druh dopravy,
- stravování,
- program zájezdu,
- délka pobytu,
- a konečně zřejmě nejdůležitějším faktorem pro zákazníka – konečná cena.

Poznávací zájezdy se dále dělí na:

- hvězdicový – paprskovitě se vyjíždí z jednoho místa, ubytování v jednom místě a každý den se vyjíždí za památkami, či programem, průvodce
- kruhový – zákazník nezůstává na jednom místě, objevuje památky a na večer se ubytuje na jiném místě, než noc předchozí, průvodce (Jak vybrat poznávací zájezd, porad'.cz, 2016 [online]).

Mezi cestovní kanceláře, které nabízejí zájezdy, do lázeňského trojúhelníku na českém trhu patří:

- Travel 2002,

- Amitours,
- CK Karavela,
- Emma.

4.2.2 Základní charakteristika cestovních kanceláří

Travel 2002

Cestovní kancelář Travel 2002 byla založena roku 2002. Činnost cestovní kanceláře byla zahájena nabídkou poznávacích zájezdů do zahraničí, která byla poté rozšířena o pobyty u moře. Travel 2002 je členem Asociace českých cestovních kanceláří a agentur a členem ASTA (American Society of Travel Agents). Každoročně nabízí zákazníkům slevy v podobě 8% pro stálé zákazníky, 4% za včasný nákup. U řady zájezdů nabízí pobyt pro děti zdarma, slevy pro seniory a také pro skupiny. Cestovní kancelář je pojištěna v souladu s požadavky zákona 159/99 Sb. pro případ úpadku.

AMITOURS

Cestovní kancelář Amitours byla založena v roce 1992. Její specializací jsou autobusové zájezdy, poznávací a pobytové zájezdy s lehkou pěší turistikou či návštěvou termálních lázní. Velký důraz kladou na spokojenost klientů a ke každému z nich mají individuální přístup. Zájezdy jsou vedeny zkušenými průvodci, kteří danou oblast dobře znají a jsou klientům maximálně k dispozici. Cestovní kancelář je dle zákona č.159/1999Sb. pojištěna proti úpadku u pojišťovny Generali.

CK Karavela Travel CZ s.r.o

CK – Karavela, je na trhu již 25 let, připravuje poznávací zájezdy a horskou turistiku. Tento rok slaví jubilejní 25. sezonu a nabízí bonusy navíc (proplácení jízdného z místa bydliště na letiště v Praze a zpět). Na zájezdy nabízí využití slevy až 10%. Firma je zapsána v obchodním rejstříku Krajského soudu v Hradci Králové. Cestovní kancelář je dle zákona č.159/1999 Sb. pojištěna proti úpadku.

EMMA

Cestovní kancelář EMMA je na trhu od roku 1990, svou činnost zahájila poskytováním služeb návštěvníkům Brna. V roce 1991 začala organizovat poznávací zájezdy, jako první destinace byla Španělsko, v letech následujících přidala organizování poznávacích zájezdů.

Každý rok přidává nové destinace a nové programy poznávacích zájezdů. Při organizaci zájezdů se zaměřuje na střední a vyšší kategorii poskytovaných služeb. Nabízí slevu za včasný nákup, slevu pro stále zákazníky a slevu pro seniory. Cestovní kancelář je zapsána v obchodním rejstříku pod jménem EMMA Agency spol. s r.o., také má uzavřenou ochranu svých klientů pojištěním proti úpadku CK.

4.2.3 Přehled nabídky zájezdů

Travel 2002 – Lázeňský trojúhelník a relikviář svatého Maura

Tabulka 1 Nabídka zájezdu od cestovní kanceláře Travel 2002

<i>Termíny</i>	<i>Noci</i>	<i>Cena – 2 lůžko</i>	<i>Cena 3 osoby na přistýlce</i>	<i>Doprava</i>
19.07 – 22.07	3	4 119 Kč	3 639 Kč	autobus
27.09 – 30.09	3	4 119 Kč	3 639 Kč	autobus

Zdroj: Cestovní kanceláře [online], Vlastní zpracování, 2017

V ceně je zahrnuta: doprava autobusem, 3x ubytování v hotelu 3*, 3x snídaně, průvodcovské služby.

Program zájezdu: 1. den příjezd a procházka městem Mariánské Lázně, 2. den návštěva zámku Kynžvart a Františkových Lázní, 3. den historické město Locket a Karlovy Vary. Poslední den návštěva kláštera Teplá a zámku v Bečově nad Teplou. Poté ve večerních hodinách návrat.

Zájezdy.cz, a.s – Západní Čechy – Lázeňský trojúhelník a relikviář svatého Maura

Tabulka 2 Nabídka zájezdu od cestovní kanceláře Zájezdy.cz

<i>Termíny</i>	<i>Noci</i>	<i>Cena – 2 lůžko</i>	<i>Cena 3 osoby na přistýlce</i>	<i>Doprava</i>
19.07 – 22.07	3	4 118 Kč	3 639 Kč	Autobus
27.09 – 30.09	3	4 118 Kč	3 639 Kč	Autobus

Zdroj: Cestovní kanceláře [online], Vlastní zpracování, 2017

Cena obsahuje dopravu klimatizovaným autobusem, 3x ubytování, 3x snídaně, ubytování v hotelu 3*, služby průvodce. Základní cena nezahrnuje pojištění storna zájezdu a lázeňskou taxu cca. 20 Kč/os./noc. Program je stejný jako nabízí cestovka Travel 2002.

Amitours – Lázeňský trojúhelník, Francké Švýcarsko a Smrčiny

Tabulka 3 Nabídka zájezdu od cestovní kanceláře Amitours

<i>Termíny</i>	<i>Noci</i>	<i>Cena – 2 lůžko</i>	<i>Strava</i>	<i>Doprava</i>
05.08 – 10.08	4	6 390 Kč	Polopenze	Autobus

Zdroj: Cestovní kanceláře [online], Vlastní zpracování, 2017

Cena zájezdu zahrnuje: 5x polopenzi, 5x ubytování v hotelu (dvoulůžkové pokoje s příslušenstvím), průvodce, doprava autobusem.

Program zájezdu: 1. den návštěva kláštera premonstrátu Teplá a Mariánské Lázně, 2. den Smrčiny – pramenné pohoří čtyř velkých řek, 3. den město Loket a Karlovy Vary, 4. den Francké Švýcarsko, pátý den Bamberk – malebné město, šestý den Cheb a město Františkovy Lázně.

CK Karavela Travel CZ – Lázeňský trojúhelník

Tabulka 4 Nabídka zájezdu od cestovní kanceláře CK Karavela

<i>Termíny</i>	<i>Noci</i>	<i>Cena – 2 lůžko</i>	<i>Stravování</i>	<i>Doprava</i>
18.05 – 20.05	2	4 300 Kč	Polopenze	Autobus
24.08 – 26.08	2	4 300 Kč	Polopenze	Autobus

Zdroj: Cestovní kanceláře [online], Vlastní zpracování, 2017

Cena zahrnuje 2x ubytování, 2x polopenzi, dopravu – bus/minibus/transportér, výlety, průvodce, kompletní pojištění, pojištění dle zákona 159 Sb. Cena nezahrnuje vstupy, svozový příplatek.

Program zájezdu: 1. den Mariánské Lázně, zámek Kynžvart. 2. den Cheb, Špalíček, Františkovy Lázně, aquapark. 3. den prohlídka Karlových Varů, Boží dar, výjezd na Klínovec. Ve večerních hodinách návrat.

EMMA – Západní Čechy – lázeňský trojúhelník a relikviář svatého Maura

Tabulka 5 Nabídka zájezdu od cestovní kanceláře EMMA

<i>Termíny</i>	<i>Noci</i>	<i>Cena – 2 lůžko</i>	<i>Stravování</i>	<i>Doprava</i>
19.07 – 22.07	3	4 118 Kč	Snídaně	autokar
27.09 – 30.09	3	4 118 Kč	Snídaně	autokar

Zdroj: Cestovní kanceláře [online], Vlastní zpracování, 2017

Cena zahrnuje: dopravu autobusem, 3x ubytování ve 3* hotelu, 3x snídaně, služby průvodce. Lze si připlatit jednolůžkový pokoj a večeře v hotelu. Cena nezahrnuje pojištění storna zájezdu a lázeňskou taxu (cca 20Kč/os./noc).

Program zájezdu: 1. den Mariánské Lázně, 2. den zámek Kynžvart, Františkovy Lázně, odpoledne přírodní rezervace SOOS, k večeru návrat do Mariánských Lázní, 3. den město Loket, Karlovy Vary, poté návštěva muzea Jana Bechera, návrat do Mariánských Lázní, 4. den klášter Teplá, zámek Bečov nad Teplou, ve večerních hodinách návrat do Brna.

Nabídka zájezdů do oblasti lázeňského trojúhelníku na českém trhu není příliš uspokojivá. Na trhu nabídky zájezdů zabírá velmi malou část. Je pouze pět cestovních kanceláří, které v tomto roce nabízí poznávací zájezdy do dané oblasti. Všechny zájezdy, které cestovní kanceláře nabízejí, jsou zájezdy poznávací.

Nejdelší a zároveň nejdražší zájezd nabízí Amitours, který je konstruován na 5 dní. Ostatní zájezdy se pohybují okolo dvou, tří nocí. V rámci těchto zájezdů cestovní kanceláře nabízejí stravování pouze formou snídaně. Jedním z hlavních důvodů, je aby zákazník stihl co nejvíce aktivit během celého dne.

Cenové nabídky jednotlivých zájezdů napříč cestovními kancelářemi nejsou příliš rozdílné. Odvíjejí se od délky pobytu. Vyskytují se dvě kanceláře, Travel 2002 a Zájezdy s.r.o., které nabízejí totožné zájezdy ve stejný datum, za tutéž cenu.

4.3 Dotazníkové šetření

Pro účel naplnění cíle výzkumu byl vytvořen dotazník, který obsahoval dvacet otázek (viz příloha č.1). Dotazník byl orientován na všeobecnou poptávku a kladl si za cíl zjistit, na jaký segment zákazníků bychom měli propagaci destinace směřovat. Hlavním cílem bylo, získat co největší množství informací o tom, jaký typ klienta osloví možnost pobytu v některém z měst lázeňského trojúhelníku. Zároveň dotazník zkoumá, jak by si případný lázeňský návštěvník zjišťoval veškeré informace o pobytu vč. možnosti dalšího vyžití, ale i dopravy do místa vybraného pobytu. Při sestavování dotazníku byly otázky sestaveny tak, aby byly pro respondenta dobře srozumitelné a mohl na ně co nejsnadněji odpovědět. V dotazníku byly použity otázky dvojího typu, polootevřené a uzavřené. Na otázky uzavřené byla možnost vybrat pouze jedna odpověď, (ANO x NE), otázky polootevřené nabízely respondentům možnost výběru z více odpovědí. Jak již bylo zmíněno, dotazník obsahoval dvacet otázek, začátek dotazníku cílil přímo na respondenta, pohlaví, věk, aj. V druhé části byla pozornost věnována pouze lázeňskému trojúhelníku:

- na jak dlouhou dobu by sem respondenti jeli,
- jaký by využili dopravní prostředek,
- jaké by využili aktivity,
- jak by si cestu zorganizovali,

- v jakém období by cestu zrealizovali,
- jaké město z lázeňského trojúhelníku by si vybrali atd.

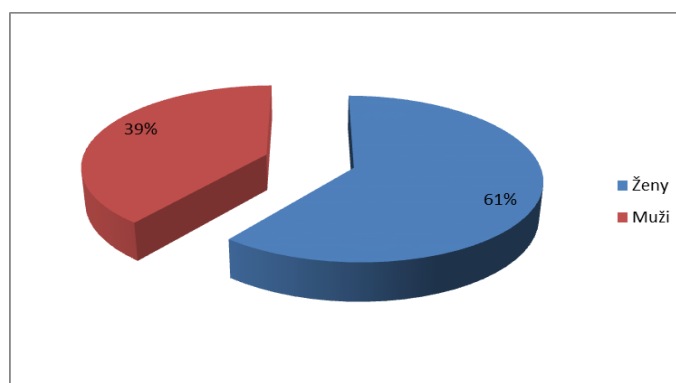
O účast na výzkumu a pomoc při vyplňování dotazníku se zúčastnilo 280 respondentů. Dotazník byl uveřejněn na internetu (<https://www.surveio.com/survey/d/A9X8A1E7T1A7H9I3S>). Přesné znění dotazníku se nachází v příloze č.1.

4.3.1 Vyhodnocení dotazníkového šetření

Otázka č. 1: Jakého jste pohlaví?

Dotazníkového šetření se zúčastnilo 280 respondentů, z toho 170 žen a 110 mužů.

Graf 3: Pohlaví

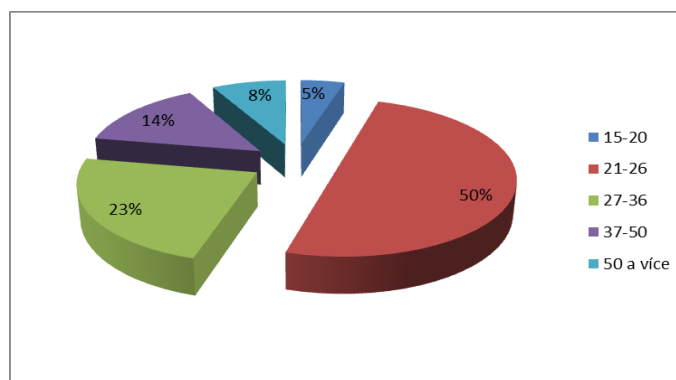

Zdroj: vlastní zpracování, 2017

Otázka č. 2: Jaký je Váš věk?

Věková skupina respondentů se pohybovala v rozmezí 15 – 70 let. Největší zastoupení měla skupina ve věku 21 – 26 let, která zaujímala 50% respondentů, toto zastoupení bylo možné předpokládat z důvodu vložení dotazníku na internetové stránky, které v dnešní době využívá hlavní mladší generace. Další skupinou byli respondenti ve věku 37 – 50 let, kteří zaujímali 14%. Nejmenší podíl měla skupina mezi 15-20 věku, kde bylo pouhých 13 respondentů.

Graf 4: Věk respondentů

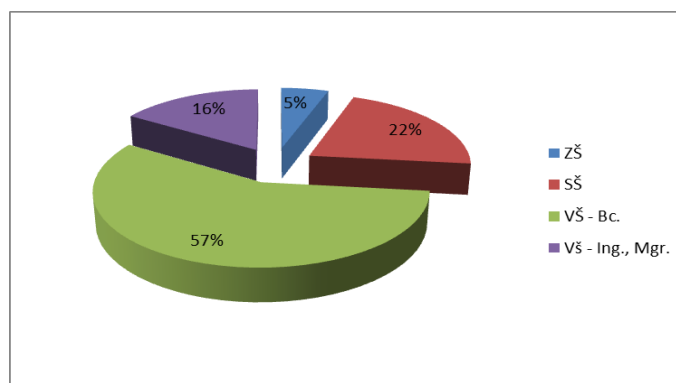

Zdroj: vlastní zpracování, 2017

Otázka č. 3: Jaké je Vaše nejvyšší dosažené vzdělání?

Z hlediska nejvyššího dosaženého vzdělávání 57% respondentů dosáhlo vysokoškolského vzdělání titul bakalář, titul inženýr či magistr 45 respondentů, kteří zaujímali 16%. Další početnou skupinou byli respondenti, kteří dostudovali střední školu 22%, u této skupiny lze předpokládat, že studuje v současné době vysokou školu. Nejméně početnou skupinou v oblasti vzdělávání se stala základní škola s 5%.

Graf 5: Nejvyšší dosažené vzdělání

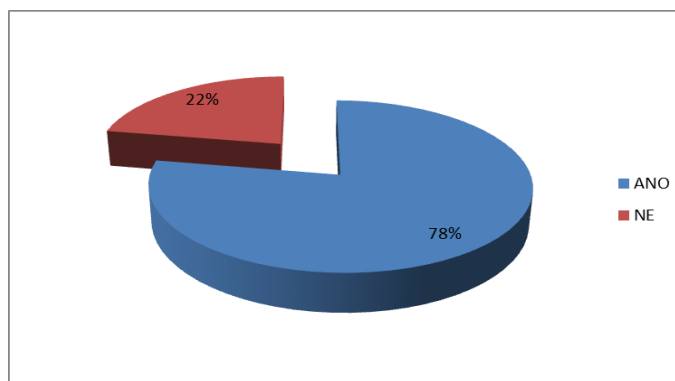
Zdroj: vlastní zpracování, 2017

Otázka č. 4: Využíváte služby cestovního ruchu?

Tato otázka byla položena jako uzavřená, to znamená, že respondent se musel rozhodnout mezi odpověďmi ano či ne. Jak již bylo řečeno, v dnešní době je cestování velice oblíbené a využívání cestovního ruchu za poslední roky vzrostlo. Proto se u této odpovědi dalo předpokládat, že budou převládat pozitivní odpovědi nad těmi negativními. Podle

grafu můžeme vidět, že 78% z celkových respondentů zvolila na tuto otázku, odpověď ano a zbylých 22% odpověď ne.

Graf 6: Využití služeb cestovního ruchu

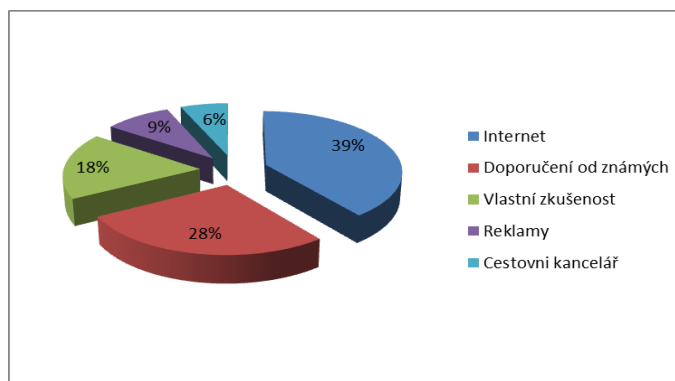

Zdroj: vlastní zpracování, 2017

Otázka č. 5: Z jakých zdrojů zjišťujete informace o daném místě?

Tato otázka byla položena jako polootevřená, respondenti měli možnost označit více odpovědí. V dnešní době, jak se říká, kdo nemá internet, jako by nebyl. Většina domácností má v současnosti k dispozici internet. To potvrzuje i dosažené procento odpovědi na tuto otázku - internet je nedílnou součástí dnešní doby a 41% respondentů hledá informace o daném místě právě na internetu. Další zastoupenou skupinou byla doporučení od známých 27% respondentů. Velká většina lidí, dá právě na reference od známých, kteří dané místo navštívili. Dost informací na internetu je zkreslených a proto je lepší názor někoho, kdo dané místo navštívil. Z výsledků této dotazníkové otázky, by měly cestovní kanceláře investovat do reklam, které umístí na internetové stránky.

Graf 7: Zdroje o daném místě

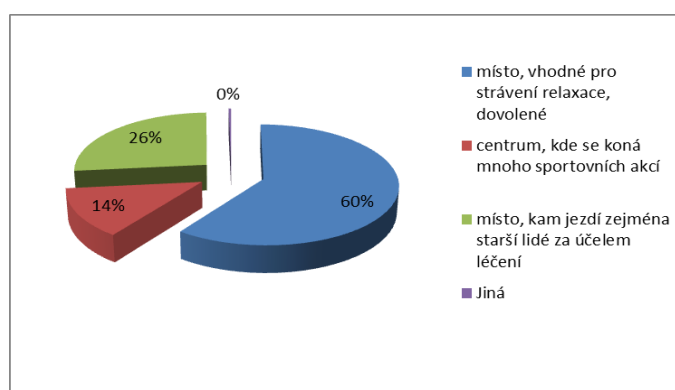

Zdroj: vlastní zpracování, 2017

Otázka č. 6 Co pro Vás představuje pobyt v lázních?

Tato otázka byla zvolena jako povinná, respondenti mohli vybrat více odpovědí. Byla zaměřena na asociace, které mají lidé s lázněmi spojené. Graf níže ilustruje, že nejvíce lidí vidí lázně jako místo vhodné pro strávení relaxace, dovolené a odpočinku (60%). Z pohledu mladších lidí lze lázně brát, jako místo, kam jezdí starší lidé za účelem léčení (26%) a však není to pravidlem. Onemocnět může člověk v každém věku. Centrum, kde se koná mnoho sportovních a kulturních akcí zaujímá 14% a pouze jeden respondent napsal jinou odpověď, než nabízené možnosti, a to, že lázně pro něj představují rekonvalescenci.

Graf 8: Představa lázní

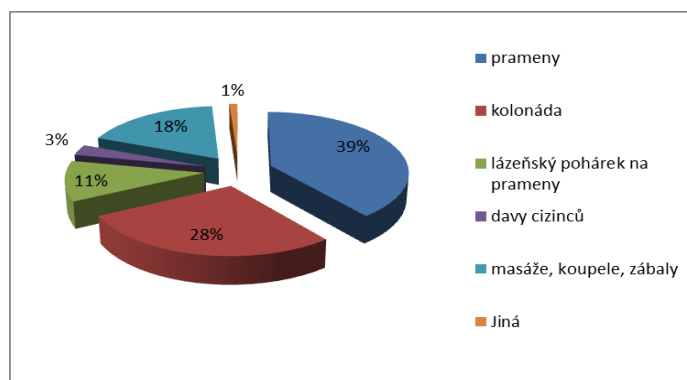

Zdroj: vlastní zpracování, 2017

Otázka č. 7: Pod pojmem „lázně“ se Vám vybaví?

Tato otázka byla také zvolena jako povinná a respondent mohl zvolit více možností, které mu připadaly správné. Největší počet 110 respondentů odpovědělo, že lázně pro ně představují prameny, 79 respondentů si vybaví kolonádu, 50 respondentů masáže, koupele, zábaly, 30 respondentů lázeňský pohárek na prameny, 8 respondentů davy cizinců a 3 respondenti zvolili jinou odpověď, než byly nabízené možnosti. Pro prvního lázně představují odpočinek od stereotypních lidí, pro druhého předražené hotely a pro posledního respondenta lázeňské poplatky.

Graf 9: Představa pojmu „lázně“

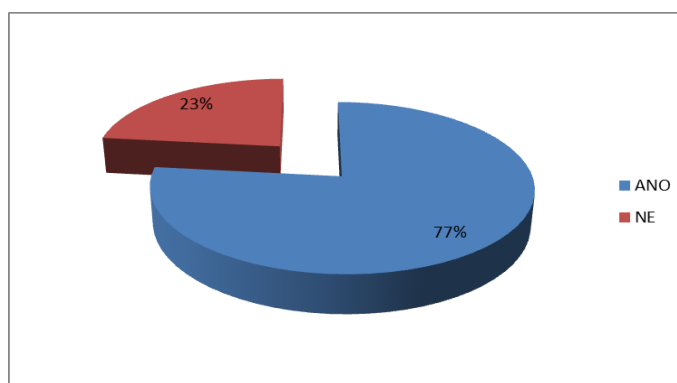

Zdroj: vlastní zpracování, 2017

Otázka č. 8: Myslíte si, že o lázeňském trojúhelníku je dostatečné množství informací?

Tato otázka byla položena jako otázka uzavřená, respondent mohl odpovědět pouze ano či ne. Velké množství 77% zvolilo odpověď, že o lázeňském trojúhelníku jsou dostatečné informace, zbylých 23% zvolilo odpověď ne. Respondenti, kteří zvolili odpověď ne, si nedostatečně prohlédli množství informací o městech, které nabízí internet, nebo je tato oblast vůbec nezajímá a tudíž nemají potřebu se o ni zajímat.

Graf 10: Dostatečné množství informací

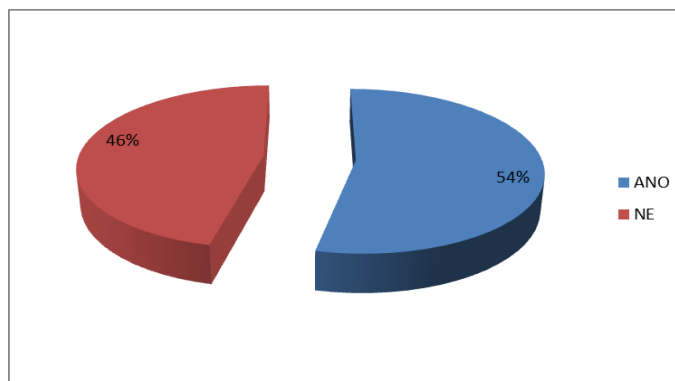
Zdroj: vlastní zpracování, 2017

Otázka č. 9: Navštěvujete lázně?

Tato otázka byla položena jako uzavřená, respondent si opět mohl vybrat mezi odpověďmi ano či ne. Celkem 130 respondentů odpovědělo, že lázně nenavštěvuje, toto tvrzení, lze odvodit od otázky č. 6, kde velké procento respondentů bere lázně jako místo,

kam se jezdí lidé léčit ze svých nemocí a zjevně neberou v potaz, že lázně lze brát jako město památek, zábavy, sportovního a kulturního vyžití. Zbýlých 150 respondentů již lázně navštívilo.

Graf 11: Návštěva lázní

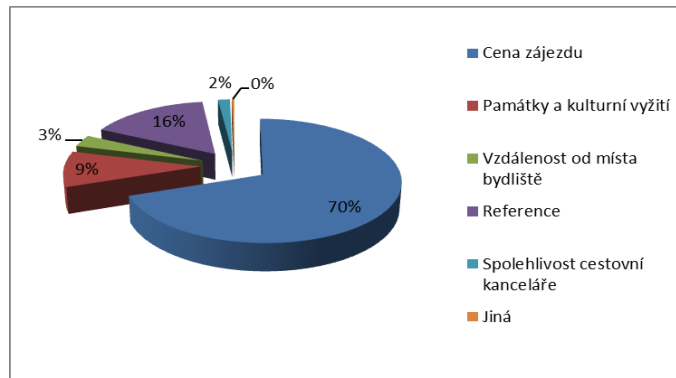
Zdroj: vlastní zpracování, 2017

Otázka č. 10: Jaké faktory zohledňujete při výběru města?

Z celkového počtu všech respondentů, jich 220 odpovědělo, že největším faktorem při výběru dané lokality dovolené je cena zájezdu. Cena dovolené by se podle Čechů měla pohybovat okolo 15 000 Kč s co nejkvalitnějšími službami. Čím dál více jsou oblíbené tzv. zájezdy First minute, kdy průměrná cena zájezdu činila 12 191 Kč na osobu. Od roku 2012 se útrata za osobu zvýšila přibližně o 3 532 Kč (Preference Čechů při nákupu zájezdu, Travel Trade Gazette, 2014,[online]).

Dalším faktorem, který výrazně ovlivňuje rozhodování, je reference na danou lokalitu (16%). Památky a kulturní vyžití města zajímá 9%, což lázeňský trojúhelník může nabídnout. Dále 10 respondentů zvolilo vzdálenost od místa bydliště, 5 respondentů spolehlivost cestovní kanceláře a jeden zvolil svou odpověď, zajímavost města.

Graf 12: Faktory při výběru města

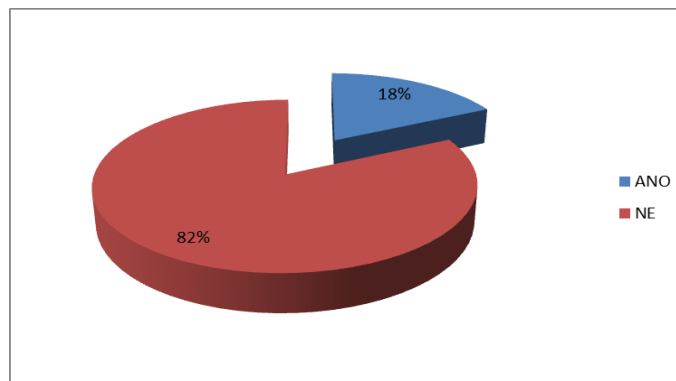

Zdroj: vlastní zpracování, 2017

Otázka č. 11: Navštívili jste někdy lázně z důvodu nějakého onemocnění?

Tato otázka byla uzavřená, respondent se rozhodoval mezi dvěma odpověďmi. Podle otázky č. 2, která směřovala na věkovou strukturu respondentů, bylo 55% mezi 15-26 lety, bylo možné předpokládat, že většina odpovědí u této otázky bude ne. Z grafu je to tedy skutečně patrné - 82% odpovědělo ne, pouze 18% odpovědělo, že navštívilo lázně z důvodu nějakého onemocnění.

Graf 13: Návštěva lázní z důvodu onemocnění

Zdroj: vlastní zpracování, 2017

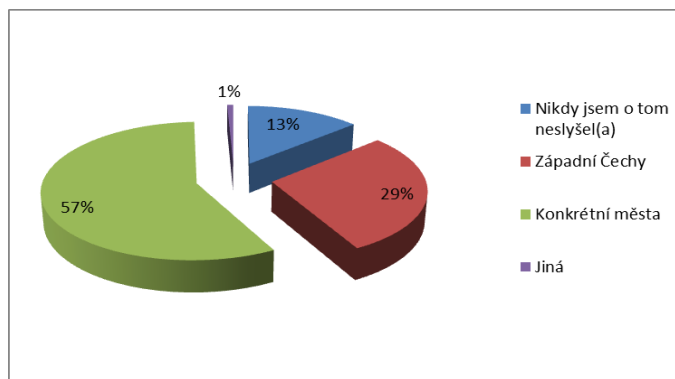
Otázka č. 12: Co se Vám vybaví, když se řekne lázeňský trojúhelník?

Tato otázka byla polootevřená, respondent mohl zvolit více odpovědí, nebo napsat odpověď vlastní. Graf níže ilustruje, že 57% respondentů si pod pojmem lázeňský trojúhelník představí konkrétní města (Františkovy Lázně, Mariánské Lázně, Karlovy Vary). Západní Čechy se vybavily 29% respondentů a nejmenší část 13% o lázeňském

trojúhelníku nikdy neslyšela. Jelikož byl dotazník položen i několika místním respondentům, vyskytly se dvě odpovědi, které byly jiné, než nabízené možnosti, domov a bydliště.

Graf 14: : Pojem lázeňský trojúhelník

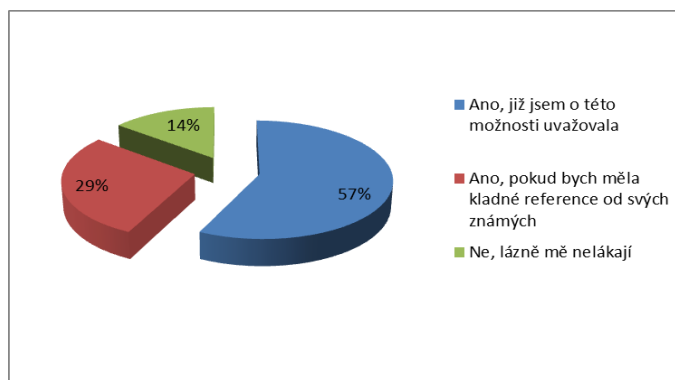

Zdroj: vlastní zpracování, 2017

Otázka č. 13 Vybrali byste si některé město z lázeňského trojúhelníku, jako místo ke strávení dovolené, prázdnin?

Účelem této otázky bylo zjistit, zda lidé považují lázeňská města, za místo ke strávení dovolené či prázdnin. Zjištěné výsledky byly z velké části kladné, 57% zvolilo odpověď ano, již jsem o této možnosti uvažovala, dalších 29% také odpovědělo ano, pokud by měli kladné reference od svých známých a zbylých 14% nemá o návštěvu lázní zájem.

Graf 15: Výběr města z lázeňského trojúhelníku, jako místo prázdnin, dovolené

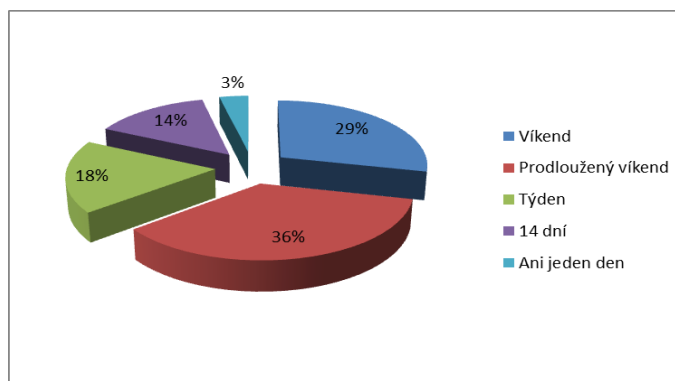
Zdroj: vlastní zpracování, 2017

Otázka č. 14: Jak dlouhou dobu byste v lázních chtěl (a) strávit?

Tato otázka byla polootevřená a respondent mohl opět zvolit odpovědi více. K nejvíce preferovaným se zařadil prodloužený víkend (36%) a víkend (29%). 18% respondentů by

zvolilo týdenní pobyt a 14% respondentů zvolilo 14 denní pobyt v jednom z lázeňských měst. Našli se i tací, kteří by v lázeňském městě nechtěli strávit ani jeden den (3%).

Graf 15: Doba strávena v lázních

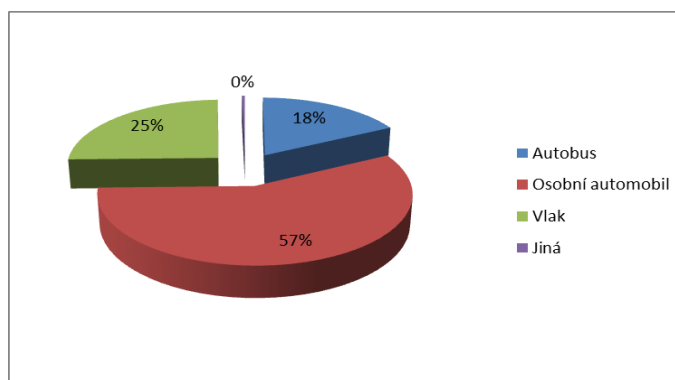

Zdroj: vlastní zpracování, 2017

Otázka č. 15: Jaký dopravní prostředek by jste použil(a) k dopravě?

Někteří lidé mohou kombinovat více druhů dopravy, proto i u této otázky byla možnost zvolit více odpovědí. Největší zastoupení mělo použití vlastní dopravy osobním automobilem, která zaujímala 57%. Další dost často využívanou dopravou, kterou respondenti zvolili, byla doprava vlakem (25%), autobusem 49 respondentů a 1 letadlem, což je časově méně náročné, ale zato dost složitě realizovatelné a finančně velmi náročné.

Graf 16: Volba dopravního prostředku

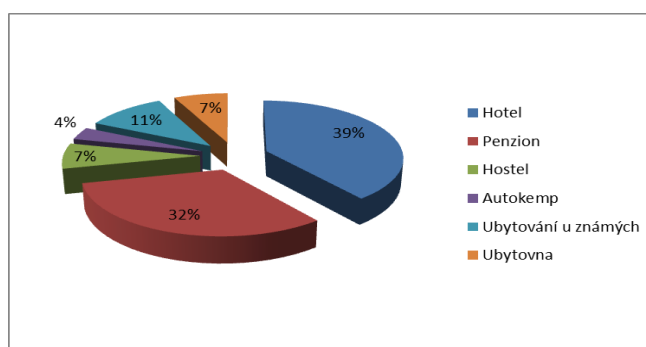

Zdroj: vlastní zpracování, 2017

Otázka č. 16: Jaké byste využili ubytovací zařízení?

Graf č. 20 znázorňuje, kde by se respondenti při svém pobytu ubytovali. Nejvíce respondenti preferovali pobyt v hotelu (39%) a v penzionech (32%). Lze předpokládat, že mnoho lidí ve svém životě upřednostňuje určitý luxus, který jim je ve formě hotelu či penzionu poskytnut. Menší zastoupení měly autokempy (4%), ubytování u známých (11%), ubytovna (7%) a hostel (7%).

Graf 16: Ubytovací zařízení

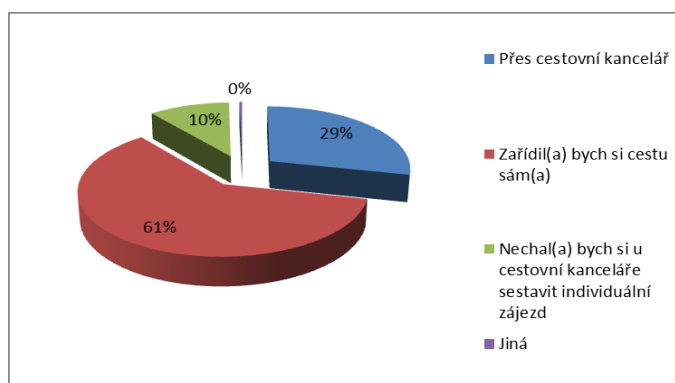

Zdroj: vlastní zpracování, 2017

Otázka č. 17: Jak byste cestu organizovali?

Z grafu je patrné, že 61% respondentů by si cestu zařídili sami, než by využili služeb cestovní kanceláře. V dnešní době vychází v mnoha případech levněji si vše zařídit sami, jen je to časově náročnější, což si myslí 29%, kteří by zvolili výběr zájezdu přes cestovní kancelář. Jeden z respondentů by si nezařizoval nic a jel by do daného města tzv. na blind.

Graf 17: Organizace cesty

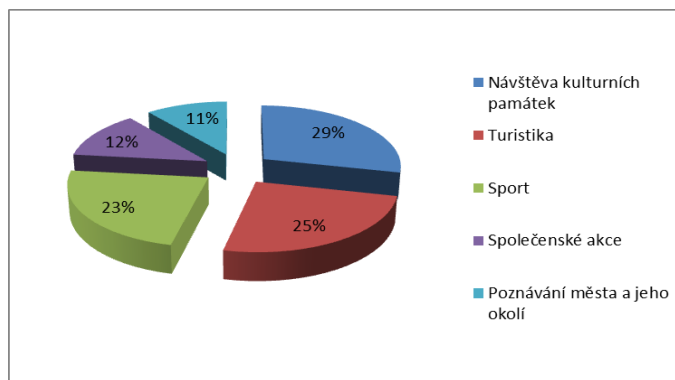

Zdroj: vlastní zpracování, 2017

Otázka č. 18: Jaké aktivity preferujete při rekreaci v lázních?

Tato otázka byla polootevřená, respondent mohl vybrat více odpovědí. Graf ilustruje, že nejvíce žádané aktivity jsou návštěva kulturních památek (29%), turistika (25%), sport (23%) a společenské akce zaujímali 15% respondentů. Zde je patrné, že pokud by šlo vytvořit za dobu pobytu respondentů mix nabízených aktivit, hosté by byli spokojení.

Graf 18: Aktivity při rekreaci

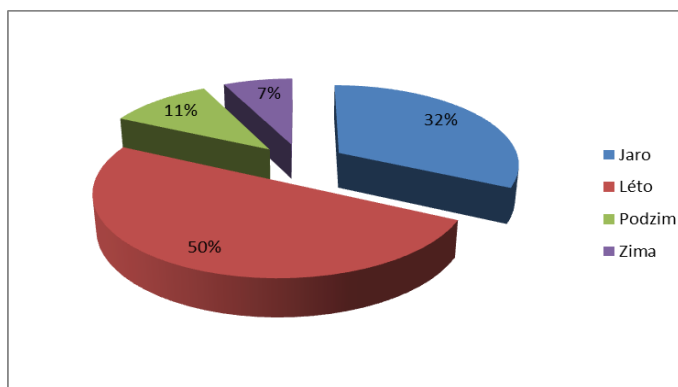

Zdroj: vlastní zpracování, 2017

Otázka č. 19: Jaké období byste si pro návštěvu či pobyt vybrali?

Výsledky týkajících se ročních období byly vyrovnané ve dvou obdobích. 90 respondentů se přiklání pro jaro, 140 respondentů bylo pro léto. 30 respondentů se vyjádřilo, že by lázeňská města navštívili na podzim a podstatně zaostává zima, ve které by svůj pobyt uskutečnilo jen 7% respondentů. Výběr období je individuální věc každého respondenta, na každém ročním období v lázeňském městě je něco specifického. Více než polovina 82% by vyjela na dovolenou v letních měsících.

Graf 19: Volba ročního období

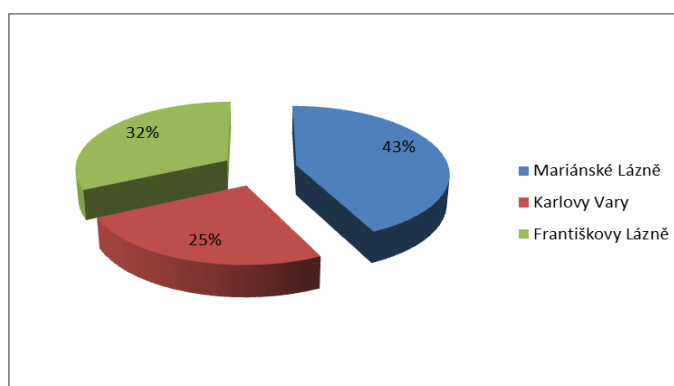

Zdroj: vlastní zpracování, 2017

Otázka č. 20: Jaké město z lázeňského trojúhelníku byste preferovali?

Tato otázka byla položena jako uzavřená, respondent si mohl zvolit pouze jednu z nabízených odpovědí. Nejvíce respondentů 43% se přiklonila k volbě navštívení města Mariánské Lázně, 32 % by bylo pro Františkovy Lázně a zbylých 25% pro Karlovy Vary.

Graf 20: Preference města

Zdroj: vlastní zpracování, 2017

4.3.2 Shrnutí dotazníkového šetření

V této kapitole budou popsány výstupy, které vzešly z dotazníkového šetření. Na základě výstupů bude následně sestaven a vykalkulován zájezd.

Po vyhodnocení dotazníkového šetření se ukázalo, že hlavní důvod pro cestu do lázeňského trojúhelníku byla rekonvalescence. Zájem o návštěvu do lázeňského trojúhelníku potvrdilo pouze 54 % respondentů. Největším faktorem (70%), který ovlivňoval výběr zájezdu, byla cena. Pod pojmem lázně, si spousta respondentů představí místo, kam lidé jezdí právě za účelem léčení. To dokládá fakt, že věkový průměr lázeňských návštěvníků je daleko větší, než v ostatních destinacích. Ovšem lázeňská města mohou nabídnout mnohem více. Pokud by se dotazovaní rozhodli pro pobyt v lázeňském trojúhelníku, bylo by to v rozmezí 3-4 dní s ubytováním v hotelu, nebo penzionu. Nejžádanějším lázeňským městem jsou dle odpovědí Mariánské Lázně.

Výsledky dotazníkové šetření potvrdilo celkem dva ze tří stanovených předpokladů.

- hlavním důvodem návštěvy by bylo léčení, rekonvalescence,
- návštěvníci kladou důraz na cenu zájezdu,

- většina respondentů si představuje lázně, jako místo kam jezdí zejména starší lidé za účelem léčení.

První dva předpoklady byly potvrzeny, pouze třetí předpoklad naplněn nebyl. Možnost výběru odpovědi, že lázně jsou místo, kam jezdí zejména starší lidé za účelem léčení, skončila na druhém místě. Dotázaní při možnosti volby nejčastěji volili odpověď lázně jsou místo, vhodné pro strávení relaxace a dovolené

Na základě odpovědí z dotazníku by bylo vhodné zorganizovat zájezd pro mladší zájemce a ukázat, že dovolená v lázních rozhodně není jen pro starší generace, ale dá se strávit i aktivně a užít si i mnoho zábavy.

4.4 Návrh vlastního zájezdu

Na základě zjištěných výsledků dotazníkového šetření byl navrhnout zážitkový zájezd, který je zaměřen hlavně pro mladší generaci, avšak zúčastnit se může každý bez omezení. Cílem navrhnutého zájezdu je přilákat větší množství zákazníku, ve věku 19-26 let, pro které lázně představují místo, kam jezdí starší lidé za účelem rekonvalescence a odpočinku. Zájezd je konstruován jako aktivní dovolená s prvky adrenalinu, které upřednostňují právě mladší generace. Důsledkem by mělo být zvýšení návštěvnosti lázní v lázeňském trojúhelníku a změna pohledu na pojem lázně.

4.4.1 Informace o poznávacím individuálním zájezdu

Název: Zážitkový víkend v lázeňském trojúhelníku

Datum konání: 6.7 -8.7

Typ: Aktivní poznávací zájezd

Počet účastníků: 26 účastníků

Druh dopravy: autobusová doprava

Ubytování: hotel

Stravování: snídaně

Základní cena:

Cena zahrnuje: autobusovou dopravu v rámci celého zájezdu, 2x ubytování v 2lůžkových pokojích, 2x snídaní formou švédských stolů, profesionální služby průvodce, 1x sauna v hotelu Spa Děvín, 1x klasická masáž v hotelu Spa Děvín, vstup do památkových objektů, vstupy na adrenalinové zážitky

Cena nezahrnuje: pojištění

Ubytování: je sjednáno v předem objednaných hotelech. U obou hotelů jsou zajištěny dvoulůžkové pokoje s manželskou či dvěma jednolůžkovými postelemi, včetně snídaně.

Program:

1. Den - 6:30 Odjezd z prvního nástupního místa Praha přes Plzeň, kde bude nastupovat další skupina lidí, pro které je výhodnější jet z Plzně do Mariánských lázní.

9:00 Ubytování v hotelu SPA Děvín, který se nachází v klidném prostředí lesoparku, s velmi dobrou dostupností do centra města a ke všem významným místům a turistickým atrakcím. Hotel se nachází v ulici Příkrá 618/2a, 353 01. Mapa umístění hotelu, viz příloha č. 8.

9:45 Prohlídka lázeňské kolonády s průvodcem + sraz historických vozidel. Cestu započneme u obchodu s výrobou oplatek, kde si lze prohlédnout samotnou výrobu a zakoupit teplou oříškovou, nebo studenou čokoládovou oplatku. Oplatky neodmyslitelně patří k tradicím Mariánských Lázní. Poté se přesuneme na lázeňskou promenádu, kterou zdobí nástropní fresky s motivy „Touha člověka létat“ a bronzové reliéfy na stěnách. Dále navštívíme kolonádu Karolinina pramene, což je klasicistní stavba v antickém stylu s kopulí s dvěma symetrickými křídly. Zde bude možnost ochutnávky pramene. Procházku skončíme v prostorech Arniky pod Kolonádou, kde se bude konat sraz veteránů historických aut do roku 1983.

11:30 – 13:20 Rozchod, možnost oběda. Tip: Pokud jste zastánci španělské kuchyně, doporučujeme navštívit restauraci Medité, která získala ocenění od českého gastronomického průvodce Grand Restaurant.

13:20 Sraz u autobusu odjezd na Kolibu.

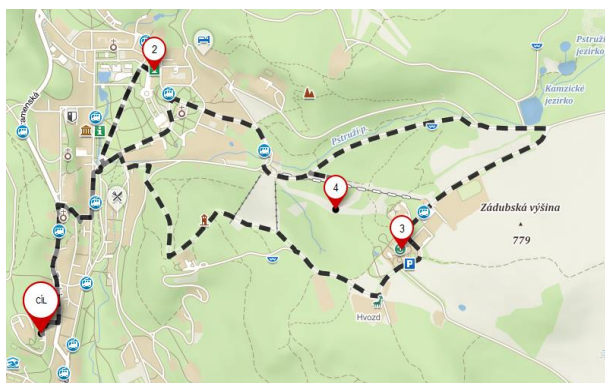
13:30 Park Boheminium. Boheminium je čtvrtý největší park miniatur v Evropě, můžete zde obdivovat modely českých památek, například hrad Karlštejn, rozhledna Ještěd, zámek Červená Lhota a další miniatury českých památek.

15:30 Adrenalinový zážitek. Na výběr bude mezi dvěma možnostmi, sjezd na terénních koloběžkách od horní stanice Krakonoš. Druhou možností bude zorbing, který pro nás zajistí firma Art On-line s.r.o. Principem zorbingu je neřízené kutálení zorbu ze svahu dolů (nutné nahlásit při objednávání zájezdu).

17:00 Lázeňské procedury na hotelu + volný program. V ceně zahrnuty 1x vstup do privátní sauny a 1x relaxační masáž. Lze za příplatek pedikúra, manikúra a kosmetika.

21:00 a 22:00 Tip: Zpívající fontána, která patří mezi dominanty Mariánských Lázní. Hraje denně od 7:00 do 19:00 každou lichou hodinu, ve 21:00 a 22:00 včetně projekce s barevným osvětlením. Každou hodinu hraje fontána jinou skladbu, viz příloha č.2.

Obrázek 6 Mapa cesty 1

Zdroj: Vlastní zpracování, 2017

2. Den: 7:00 Snídaně formou švédských stolů v hotelu SPA Děvín.

8:30 Odjezd na Kladskou. Od bývalého loveckého zámku knížete Schönburg-Waldenburga uprostřed tichých smrkových lesů vede kolem romantické vodní plochy po dřevěných chodíčkách nově opravená naučná stezka národní přírodní rezervaci Kladské rašeliny - Tajga s velmi pestrá flórou i faunou.

10:00 Odjezd do Kartaréna Cheb. Největší a nejmodernější motokárový okruh v České republice.

11:30 Odjezd směr hrad Loket + město

12:00 – 13:30 rozchod, možnost oběda

- ubytování za 2 noci vč. snídaně: 2974.

V tabulce č. 6 jsou uvedeny částky za jednotlivé vstupy na památky a aktivity, které jsou zahrnuty v ceně. Mezi nejdražší aktivity patří vouchery ve formě masáží a sauny, které se uskuteční v Mariánských Lázních první den zájezdu. V ceně je zahrnuto osm aktivit a památek. Zákazník bude mít možnost navštívit i jiné památky, avšak fakultativně čili na vlastní náklady.

Tabulka č. 7 zahrnuje celkové přímé náklady, které jsou kalkulovány součtem ubytování na oba dva dny, vstupné na všechny památky a aktivity. Souhrnná cena přímých nákladů činí 5 114 Kč. Stravování je již v ceně proto se zvlášť do přímých nákladů nepočítá.

Tabulka 6 Vstupy na jednotlivé památky, aktivity

<i>Památky, aktivity</i>	<i>Vstupné</i>
Hrad Loket	110 Kč
Zorbing, koloběžka	620 Kč
Boheminium Park	150 Kč
Motokáry 13 min.	270 Kč
Lanovka	80 Kč
Přírodní rezervace SOOS	90 Kč
Muzeum Jana Bechera	150 Kč
Vouchery	670 Kč
Celkem	2 140 Kč

Zdroj: Vlastní zpracování, 2017

Tabulka 7 Výpočet přímých nákladů

<i>Přímé náklady</i>	<i>Cena v CZK</i>
Ubytování	2 974
Vstupné	2 140
Celkem	5 114

Zdroj: Vlastní zpracování, 2017

Nepřímé náklady

Tyto náklady jsou počítány jako celek, budou tedy rozpočítány na celkový počet účastníků, který snížíme o riziko neobsazenosti, tedy 21 účastníků. Celkové náklady za ujeté km jsou 12 316 Kč, z toho najetých km tam a zpět je 535,5 km. Autobusová doprava si bere za čekání 300/hod., což vychází na 3 450 Kč. Silniční poplatky a ceny v rozdílu

nafty si dopravce neúčtuje. Parkovné je zdarma, v rámci parkoviště u zaplaceného hotelu. Celkově nepřímé náklady vyjdou na 17 778 Kč, viz tabulka číslo 8.

Tabulka 8 Výpočet nákladů na dopravu

<i>Doprava</i>	<i>Cena v CZK</i>
Kilometrovné	12 316
Čekání	3 450
Parkovné	0
Ubytování se snídaní	2 012
Celkem	17 778

Zdroj: Vlastní zpracování, 2017

Průvodce je externí, což znamená, že bude vyplácen paušálem na základě smlouvy s CK, dohodnutá částka je 1 200 Kč na den. Na celý zájezd v rozsahu 3 dnů vychází částka 3 600 Kč, ubytování je zdarma v rámci gratuity na každého 25. účastníka. Příplatek pro průvodce na jídlo bude 200 Kč na den, vstupy jsou pro průvodce zdarma. V tabulce 9 jsou vyobrazeny celkové náklady na průvodce.

Tabulka 9 Náklady na průvodce

<i>Průvodce</i>	<i>Cena v CZK</i>
Mzda	3 600
Ubytování (gratuita)	0
Stravné	600
Vstupy	0
Celkem	4 200

Zdroj: Vlastní zpracování, 2017

Tabulka č. 10 popisuje výpočet celkových nepřímých nákladů na jednoho účastníka. Nepřímé náklady jsou vypočteny z částky na úhradu dopravy a průvodce. Na jednoho účastníka vycházejí nepřímé náklady 1 038, 29 Kč.

Tabulka 10 Výpočet celkových nákladů

<i>Nepřímé náklady</i>	<i>Cena v CZK</i>
Doprava	17 778
Průvodce	3 900
Celkem	21 678
Nepřímé náklady na 1 účastníka	1 032,29

Zdroj: Vlastní zpracování, 2017

Pro výpočet celkových nákladů se použily:

- přímé náklady,
- náklady nepřímé, které činily 1 032,29,
- obchodní marže cestovní kanceláře 15%.

Po sečtení celkových výsledků a obchodní marže vyšla celková cena zájezdu 7 068,23, viz tabulka č. 11.

Tabulka 11 Výpočet celkové ceny zájezdu

<i>Celkové náklady</i>	<i>Cena v CZK</i>
Přímé náklady	5 114
Nepřímé náklady	1 032,29
Celkem	6 146,29
Obchodní marže 15%	921,94
Celková cena zájezdu	7 068,23

Zdroj: Vlastní zpracování, 2017

5 Výsledky a diskuse

V této kapitole budou diskutovány výsledky, které vzešly z diplomové práce. Dále budou navrženy doporučení, která by mohla podpořit větší návštěvnost lázeňského trojúhelníku a přilákat mladší respondenty.

Oblast lázeňského trojúhelníku je známá především díky svým léčivým účinkům minerálních pramenů, kterých je v celé oblasti 53. Může se také chlubit velkým potenciálem cestovního ruchu, který lze nazvat jako multifunkční. K uspokojení potřeb zákazníků s naprosto odlišnými potřebami a zájmy se v lázeňském trojúhelníku nachází velké množství rozličných aktivit. Na své si přijdou milovníci sportu, kteří mají k dispozici množství sportovišť. Sportovní vyžití nabízejí tenisové kurty, golfové hřiště, plavecké areály. Okouzující příroda lázeňské oblasti je vhodná k pěší turistice po značených trasách, cykloturistice po vyznačených cyklostezkách či vyjížděce na koni. Koupaliště a rybníky uspokojí nadšence vodních sportů. Oblast nabízí v zimě areály s technickým zasněžováním a možností večerního sjezdového lyžování. Proto jedním z doporučení pro lázeňská města by bylo zavedení více cyklostezek, což by mohlo přilákat větší množství zákazníků, kteří aktivně sportují ať už na kole, kolečkových bruslích, longboardu a dnes i tolik módních koloběžkách, které jsou čím dál víc doporučovány i léčebnými a rehabilitačními specialisty.

Vzhledem k tomu, že lázeňský trojúhelník není příliš známa oblast pro značnou část respondentů, dává smysl investovat ať už cestovními kanceláři či městem ještě víc do reklamy. K tomu je ovšem nutné sdružit jednotlivé subjekty cestovního ruchu dané oblasti, aby společně investovali do mnoha typů dnešních marketingových kampaní. Většina dnešní populace využívá sociální sítě (Facebook, Instagram, Twitter aj.). Proto by propagace měst lázeňského trojúhelníku měla být právě na těchto sociálních sítích, kde by měla jistě větší potenciál, jak zaujmout cílovou skupinu mladších zákazníků, kteří o této oblasti ještě vůbec neslyšeli. Další významnou podporou stávající propagace by se mohla stát inzerce v denním tisku (např. Mladá Fronta Dnes – zejména sobotní vydání, která má nejvíce čtenářů či čtvrtěční vydání s televizním programem). Jedním z dalších doporučení by bylo zviditelnění měst lázeňského trojúhelníku využitím nových trendů v cestovním ruchu - tzv. „vlivných“ lidí neboli influencerů, což jsou mezi mladými lidmi youtubeři, instagramerři, kteří kreativně vytvářejí startup projekty. Jedním z projektů 360 Travel

Trends je Smart Guide, což je platforma, pomocí níž si mohou turistické atrakce či destinace vytvářet vlastního profesionálního průvodce pro smartphony.

Co se týká propagace lázeňské oblasti, je nutné zmínit služby infocenter, které se nacházejí v každém z měst. Dále média, které propagují lázeňská města, například měsíčník Promenáda, který informuje o kulturních programech a zajímavých místech v Karlových Varech, Františkových a Mariánských Lázních. Informační časopis Spa-Magazín je psán ve čtyřech jazycích a obsahuje program na kulturní akce konané ve městě a jeho okolí. Co se týká kulturních akcí jednou z větších akcí je Mezinárodní filmový festival v Karlových Varech, což je největší filmový festival v České republice a nejprestižnější filmový festival ve východní a střední Evropě. Každoročně představí 200 filmů z celého světa a pravidelně ho navštěvují slavní a významní filmoví tvůrci. Dále Chopinův festival v Mariánských Lázních aj. Dle odpovědí dotazovaných, kde pouze 14% si myslí, že v lázních se konají sportovní a kulturní akce by bylo dobré doplnit stávající nabízené programy například o vstupenky do divadla, nebo právě zmiňovaný Mezinárodní filmový festival či Chopinův festival.

Pokud bereme v potaz nabídku poskytovaných služeb v oblasti cestovního ruchu, lze označit současný stav lázeňské oblasti za velmi dobrý. Zejména to platí v případě vybavení materiálně-technické základny. Lázeňská oblast nabízí velké množství stravovacích i ubytovacích zařízení různých kategorií a také centra pro trávení volného času. Každý zájemce si tak může vybrat podle svých preferencí a představ.

Jak vyplynulo z analýzy závěrů, které byly zjištěny během dotazníkového šetření, lázeňský trojúhelník představuje pro většinu návštěvníků atraktivní oblast pro další rozvoj cestovního ruchu. Vzhledem k tomu, že (86%) respondentů bere lázně jako místo, které navštěvují starší lidé a slouží jim k rekonvalescenci a odpočinku, byl vytvořen zájezd, který nabízí zajímavé spojení památek a adrenalinových aktivit. Tento zájezd by proto mohl oslovit i právě mladší klientelu, která by díky němu mohla změnit svůj dosavadní názor na dovolenou v lázeňských městech.

6 Závěr

Práce je zaměřena na lázeňský trojúhelník. Tato lokalita se sice může pyšnit dlouhou tradicí lázeňství, jedinečnými architektonickými skvosty a mnohým dalším, co dělá Karlovy Vary, Mariánské Lázně a Františkovy Lázně tak výjimečné. Léčebná úroveň i samotný komfort lázeňství je v současné době na velice vysoké úrovni, léčebné účinky lázeňských procedur a pití termálních pramenů jsou bohatě zdokumentované a prokázané a proto i potenciální klienti lákají pro svůj neoddiskutovatelný přínos pro jejich zdraví. Nicméně stále se zvyšující počet konkurenčních možností pro dnes již velmi náročně turisty klade na všechny zainteresované subjekty cestovního ruchu v této oblasti na další zvyšování její atraktivity pro nové typy lázeňských návštěvníků.

První část práce se zaměřuje na historii lázeňství, potenciál cestovního ruchu v dané lokalitě, poskytované služby, logistiku a rozbor klientely v posledních letech. Rozbor ukázal, že nadpoloviční většina návštěvníků lázeňských středisek jsou cizinci a lze vidět zvyšující se návštěvnost v řádech desítek procent.

V praktické části práce pojednává o současné nabídce cestovních kanceláří. Porovnává ceny, poskytnuté služby, délku zájezdu a druh ubytování. Bylo porovnáno celkem pět cestovních kanceláří, jejichž program se velice často podobal, což může odradit potenciální klienty, kteří již některé z měst navštívili. Je jasné, že dnešní standartní nabídka cestovních kanceláří v segmentu poznávacích zájezdů cílí na spíše starší a konzervativní klientelu.

Prostředkem k cíli této práce bylo zejména dotazníkové šetření, jehož výsledky jsou detailně prezentovány. Ty posloužily autorce této práce jako základní ukazatel pro sestavení zájezdu, který by mohl eventuálně oslovit i aktivní klientelu včetně mladých lidí viz poslední část. Autorka proto kvitovala, že se dotazníkové šetření zúčastnila převážně většina mladých lidí ve věku 20-26 let.

Výsledný zájezd je tedy spíše aktivního až lehce adrenalinového rázu, jelikož z dotazníku byl zřejmý zájem mladších generací o pobyt v některé z lázeňských destinací, o kterých si nicméně většina mladých lidí myslí, že jsou určeny pro starší generace a tudíž by tam nenašli pro sebe odpovídající zážitky. Proto v rámci třídního pobytu všech tří

měst navštíví klienti, několik přilehlých památek, přírodních lokalit, ale zejména budou mít možnost výběru některé z adrenalinových atrakcí. Zároveň účastníci stráví odpoledne i možná jejich prvními lázeňskými procedurami.

Přínos této práce je začlenění zájezdu do současné nabídky, která by mohla zpestřit nabídky cestovních kanceláří a zároveň přivést nové zájemce do lázeňských měst. Dále by vstupní data mohla sloužit jako počáteční podnět k vytvoření nových zájezdů či obnově těch stávajících. Poslední přínos je inspirace pro individuální cestovatele, kteří mají zájem o návštěvu lázeňského města.

7 Seznam použitých zdrojů

7.1 Tištěné zdroje

BERÁNEK, Jaromír. *Ekonomika cestovního ruchu*. Praha: Mag Consulting, 2013. ISBN 978-80-86724-46-1.

BÍNA, J. Hodnocení potenciálu cestovního ruchu v obcích České republiky. *Urbanismus a územní rozvoj*, 2002, roč. 5, č. 1.

BURACHOVIČ Stanislav a Marie HOLEČKOVÁ. *Genius loci západočeských lázní*. Vydavatelství MH. 2008. ISBN 978-80-86720-43-2.

CAMILLO, Angelo. *Handbook of research on global hospitality and tourism management*, 2015. ISBN 978-1466686069.

DAVID, Petr. *Skvosty lázní*. Praha: Euromedia Group – Knižní klub, 2005. ISBN 80-242-1524-1.

DOSTÁL, Oldřich. *Československá historická města*. Praha: Orbis, 1974. ISBN 11-045-74

FRANCOVÁ, Eva. *Cestovní ruch*. Olomouc: Univerzita Palackého, 2003. ISBN 80-244-0719-1.

GUČIK, Marián. *Krátký slovník cestovního ruchu*. Banská Bystrica: Univerzita Mateja Bela, Ekonomická fakulta, 2004. 174 s. ISBN 80-88945-73.

HESKOVÁ, Marie. *Cestovní ruch: pro vyšší odborné školy a vysoké školy*. 2., upr. vyd. Praha: Fortuna, 2011. ISBN 978-80-7373-107-6.

HOMOLOVÁ, Marie a Oldřich Karásek. *101 našich nejkrásnějších měst a městeček*. Pavel Dobrovský – Beta, 2005. ISBN 80-7306-179-1.

HORNER, Susan a John SWARBROOKE. *Cestovní ruch, ubytování a stravování, využití volného času*. Praha: Grada, 2003. ISBN 80-247-0202-9.

INDROVÁ, Jarmila. *Cestovní ruch I*. Praha: Oeconomica, 2004. ISBN 80-245-0799-4.

JAKUBÍKOVÁ, Dagmar. *Marketing v cestovním ruchu: jak uspět v domácí a světové konkurenci*. 2., aktualiz. a rozš. vyd. Praha: Grada, 2012. ISBN 978-80-247-4209-0.

- JANDOVÁ, Dobroslova. *Balneologie*. Praha: Grada, 2009. ISBN 978-80-247-2820-9.
- KAJLÍK, Vladimír. *České lázně a láznění*. Praha: MMRČR, 2007. ISBN 978-80-239-9330-1.
- KOZEL, Roman a kolektiv. *Moderní metody a techniky marketingového výzkumu*. Praha: Grada, 2011. ISBN 978-80-247-3527-6.
- KREJČÍ, Milada a Václav HOŠEK. *Wellness*. Praha: Vysoká škola tělesné výchovy a sportu Palestra, 2016. ISBN 978-80-271-0010-1.
- KŘÍŽEK, Vladimír. *Obrazy z dějin lázeňství*. Praha: Libri, 2002. ISBN 80-7277-092-6.
- LINDEROVA, Ivica. *Cestovní ruch. Základy a právní úprava*. Jihlava, 2013. ISBN 978-80-87035-82-5.
- MALÁ V: *Typologie cestovního ruchu*, publikováno v Indrová J. a kol: *Cestovní ruch (základy)*, Oeconomica 2007. ISBN 978-80-245-1252-5.
- MARIOT, Peter. Funkčné hodnotenie predpokladov cestovného ruchu jako podklad pre vytvorenie priestorového modelu cestovného ruchu. *Geografický časopis: Geografického ústavu Slovenskej akadémie vied.*, 1971, roč. 23, č.3.
- MARIOT, Peter. *Geografia cestovného ruchu*. Bratislava: VEDA, vydavateľstvo Slovenskej akadémie vied, 1983.
- NOVOTNÁ, M. An evaluation of the conditions for the recreational exploitation of the region (Hodnocení předpokladů pro cestovní ruch pomocí GIS. Geografická analýza mikroregionu Vimpersko). In: Sborník referátů z 10. Ročníku konference GIS. Ostrava 2003.
- ORIEŠKA, Ján. *Služby v cestovním ruchu*. Praha: Idea servis, 2010. ISBN 978-80-85970-68-5.
- PALATKOVÁ, Monika, Eva MRÁČKOVÁ, Milan KITTNER a kol. *Management cestovních kanceláří a agentur*. 1. vyd. Praha: Grada, 2013. ISBN 978-80-247-3751-5.
- PALATKOVÁ, Monika a Jitka ZICHOVÁ. *Ekonomika turismu: turismus České republiky*. 2., aktualiz. a rozš. vyd. Praha: Grada, 2014. ISBN 978-80-247-3641-3.
- PÁSKOVÁ, Martina a Josef ZELENKA. *Výkladový slovník cestovního ruchu*. Praha: Ministerstvo pro místní rozvoj, 2002. ISBN 80-239-0152-4.

RYGLOVÁ, Kateřina, Michal BURIAN a Ida VAJČNEROVÁ. *Cestovní ruch – podnikatelské principy a příležitosti v praxi*. Praha: Grada, 2011. ISBN 978-247-4039-3.

SEDLÁKOVÁ, Renáta, *Výzkum médií – nejužívanější metody a techniky*. Praha: Grada, 2014. ISBN 978-80-247-3568-9.

SIMPSON, Graham, Stephen T. SINATRA a Jorge SUÁREZ-MENÉDEZ. *Spa medicine: your gateway to the ageless zone*. North Bergen, NJ: Basic Health Publications, 2004. ISBN 978-1591-20128-1.

VYSTOUPIL, Jiří, Martin ŠAUER a Michal TROUSIL. *Geografie cestovního ruchu ČR*. Hradec Králové: Gaudeamus, 2015. ISBN 978-80-7435-538-7.

VYSTOUPIL, Jiří a Martin ŠAUER. *Základy cestovního ruchu*. Distanční studijní opora. Brno, 2006. ISBN 80-210-4205-2.

ZEMĚ SVĚT. *Lázeňský trojúhelník*. Praha: GeoBohemia, 2008. ISBN 978-80-254-1054-8.

7.2 Elektronické zdroje

ADVENTURA. *Poznávací zájezdy* [online]. 2013 [cit. 2018-03-07]. Dostupné z: www.altaxo.cz

AIRBNB. *Airbnb* [online]. 2017 [cit. 2018-03-07]. Dostupné z: <https://cs.wikipedia.org/wiki/Airnb>.

ALTAXO. *Nové trendy v marketingu* [online]. 2015 [cit. 2018-03-07]. Dostupné z: www.altaxo.cz/provoz-firmy/marketing/nove-trendy-v-marketingu.

AMITOURS – CESTOVNÍ KANCELÁŘ. *Ck Amitours* [online]. 2011 [cit. 2018-02-07]. Dostupné z: <https://www.amitours.cz/>

ATIS – CESTOVNÍ KANCELÁŘ. *Atis* [online]. 2017 [cit. 2018-02-07]. Dostupné z: <https://www.atis.cz>

BÍNA, Jan. Ústav územního rozvoje. *Aktualizace potenciálu cestovního ruchu v České republice* [online]. 2010 [cit. 2017-04-08]. Dostupné z: <https://www.uur.cz/images/uzemnirozvoj/cestovniroch/potencialCR/PotencialCR-text-pdf>

CK GEOPS. *Ck Geops* [online]. 2015 [cit. 2017-09-05]. Dostupné z: <http://geops.cz/>

CK KARAVELA. *Ck Karavela* [online]. 2012 [cit. 2018-02-07]. Dostupné z: <http://www.karavela.cz/>

ČESKÝ STATISTICKÝ ÚŘAD. *Cestovní ruch* [online]. 2017 [cit. 2018-02-08]. Dostupné z: https://www.czso.cz/csu/cestovni_ruch

ČESKÝ STATISTICKÝ ÚŘAD. *Návštěvnost v Karlovarském kraji v 1. až 4. Čtvrtletí 2016* [online]. 2017 [cit. 2018-02-06]. Dostupné z: <https://www.czso.cz/csu/xk/navstevnost-v-karlovarskem-kraji-v-1-az-4-ctvrleti-2016>

EMMA – CESTOVNÍ KANCELÁŘ. *Emma Agency* [online]. 2017 [cit. 2017-11-14]. Dostupné z: <http://www.emma.cz/>

FRANTIŠKOVY LÁZNĚ. *Františkovy Lázně* [online]. 2017 [cit. 2017-04-08]. Dostupné z: <http://www.franzesbad.cz/cs/frantiskovy-lazne>

Historie a současnost Karlových Varů. In: *Karlovy Vary* [online]. 2M STUDIO, 2011 [cit. 2017-01-21]. Dostupné z: <http://www.karlovy-vary.cz/cz/o-karlovych-varech/historie-a-soucasnost>

KARLOVY VARY. *Návštěvnost města* [online]. 2017 [cit. 2018-02-06]. Dostupné z: https://www.karlovyvary.cz/sites/default/files/partneri/tz_navstevnost_4q2016_komplet_2016.pdf

KARLOVY VARY. *Lázeňská léčba v Karlových Varech* [online]. 2016 [cit. 2017-04-08]. Dostupné z: <http://www.karlovy-vary.cz/cz/lazne-a-wellness/lazenska-lecba-v-karlovych-varech>

KIS MARIÁNSKÉ LÁZNĚ. *Infocentrum města Mariánské Lázně* [online]. 2017 [cit. 2018-02-06]. Dostupné z: <https://www.marianskelazne.cz/userfiles/mestke-infocentrumnavstevnost-mesta-2016.pdf>

KRÁTCE Z HISTORIE MĚSTA. In: *Františkovy Lázně: Oficiální web města* [online]. Františkovy Lázně, 2007 [cit. 2018-02-12]. Dostupné z: <http://www.frantiskovy-lazne.cz/kratce-z-historie-mesta/d-93930/p1=7095>

Lázeňská péče. *Ústav zdravotnických informací a statistiky ČR* [online]. 2016 [cit. 2017-04-08]. Dostupné z: <http://www.uzis.cz/katalog/zdravotnicka-statistika/lazenska-pece>

Lázeňství v minulosti a současnosti. In: Františkovy Lázně: *Oficiální web města* [online]. Františkovy Lázně, 2007 [cit. 2018-02-12]. Dostupné z: <http://www.frantiskovy-lazne.cz/lazenstvi-v-minulosti-a-soucasnosti/d-94030/p1=7095>

MARIÁNSKÉ LÁZNĚ. *Prameny* [online]. 2017 [cit. 2017-04-08]. Dostupné z: <https://www.marianskelazne.cz/o-meste/prameny>

Národní přírodní rezervace Kladské rašeliniště. In: *Živý kraj* [online]. Karlovarský kraj: 2MSTUDIO, 2012. [cit. 2018-02-12]. Dostupné z: www.zivykraj.cz/cz/objevujte/narodni-prirodni-rezervace-kladske-raseliniste

ORIGIN OF SPA. *Thermal springs in Europe* [online]. 2012 [cit. 2017-04-08]. Dostupné z: <https://thermalsprings.wordpress.com/ancient-thermal-baths-and-spa/origin-of-spa/>

THE 7 PS OF SERVICES MARKETING. *Business Fundas* [online]. 2010 [cit. 2017-04-08]. Dostupné z: <http://www.business-fundas.com/2010/the-7-ps-of-services-marketing/>

TRAVEL TRADE GAZETTE. *Počet cestovních kanceláří* [online]. 2014 [cit. 2018-02-06]. Dostupné z: <http://www.ttg.cz/pocet-cestovnich-kancelari-se-v-cr-dlouhodobě-snižuje/>.

TRAVEL TRADE GAZETTE. *Jak jsou na tom české statistiky v cestovním ruchu* [online]. 2013 [cit. 2018-02-06]. Dostupné z: <http://www.ttg.cz/preference-cechu-pri-nakupu-zajezdu-jak-letos-utraci/>.

TRAVEL 2002 – CESTOVNÍ KANCELÁŘ. *Travel 2002* [online]. 2002 [cit. 2018-02-07]. Dostupné z: <http://www.travel2002.cz/>.

TUNOVA, Majka. *Jak psát DP* [online]. 2011 [cit. 2018-03-05]. Dostupné z: www.thunova.cz/jak-psat-dipl-praci-i.

TZ CZECH TOURISM. *Turistů přibylo ve všech krajích České republiky* [online]. 2017 [cit. 2018-02-06]. Dostupné z: <http://www.accka.cz/stranky/novinky/turistu-pribylo-ve-vsech-krajich-ceske-republiky-1761>

ZÁJEZDY. CZ. *Zájezdy.cz* [online]. 2003 [cit. 2018-02-07]. Dostupné z: <http://www.zajezdy.cz/>.

8 Přílohy

Seznam příloh:

Příloha I. – Dotazník

Příloha II. – Týdenní rozvrh skladeb Zpívající fontány

Příloha III. – Obrázková dokumentace k zájezdu

Příloha IV. – Cenová nabídka dopravce

Příloha V. – Indikace a procedury ve Františkových Lázních

Příloha VI. – Indikace a procedury v Mariánských Lázních

Příloha VII. – Indikace a procedury v Karlových Varech

Příloha VIII. – Umístění hotelu Spa Děvín

Příloha IX. – Umístění hotelu Hubertus

Příloha I. – Dotazník

1. Jaké je Vaše pohlaví?
 žena   muž
2. Jaký je Váš věk?
 15 – 20
 21 – 26
 27 – 36
 37 – 50
 50 a více
3. Jaké je Vaše nejvyšší dosažené vzdělání?
 ZŠ
 SŠ
 VŠ – Bc.
 VŠ – Ing.
4. Využíváte služby cestovního ruchu?
 ANO   NE
5. Z jakých zdrojů si zjišťujete informace o daném místě?
 Internet
 Doporučení od známých
 Vlastní zkušenost
 Reklamy
 Cestovní kancelář
 Jiné: _____
6. Co pro Vás představuje pobyt v lázních:
 místo vhodné pro strávení relaxace, dovolené, odpočinku
 centrum, kde se koná mnoho sportovních a společenských akcí
 místo, kam jezdí zejména starší lidé za účelem léčení
 jiné: _____
7. Pod pojmem „lázně“ se Vám vybaví:
 prameny
 kolonáda
 lázeňský pohárek na prameny
 davy cizinců
 masáže, koupele, zábaly
 jiné: _____
8. Myslíte si, že o lázeňském trojúhelníku je dostatečné množství informací?
 ANO   NE
9. Navštěvujete lázně?
 ANO   NE
10. Jaké faktory zohledňujete při výběru města?
 Cenu zájezdu

- Vzdálenost od místa bydliště
  - Památky a kulturní vyžití
  - Reference
  - Spolehlivost cestovní kanceláře
11. Navštívili jste někdy lázně, z důvodu nějakého onemocnění?
- ANO   NE
12. Co se Vám vybaví, když se řekne lázeňský trojúhelník:
- nikdy jsem o tom neslyšela
  - Západní Čechy
  - konkrétní města lázeňského trojúhelníku
  - jiná: _____
13. Vybrali byste si některé město z lázeňského trojúhelníku, jako místo ke strávení dovolené, prázdnin:
- ano, již jsem o této možnosti uvažovala
  - ano, pokud bych měla kladné reference od svých známých
  - ne, lázně mě nelákají
14. Jak dlouhou dobu byste v lázních chtěl(a) strávit?
- Víkend
  - Prodloužený víkend
  - Týden
  - 14 dní
  - ani jeden den
15. Jaký dopravní prostředek by jste použil(a) k dopravě?
- Autobus
  - Osobní automobil
  - Vlák
  - Jiné: _____
16. Jaké byste využili ubytovací zařízení?
- Hotel
  - Penzion
  - Hostel
  - Ubytovna
  - Ubytování u svých známých
  - Autokemp
  - Jiné: _____
17. Jak byste cestu organizovali?
- Přes cestovní kancelář
  - Zařídil bych si cestu sám
  - Nechala bych si u cestovní kanceláře sestavit individuální zájezd
  - Jiná: _____

18. Jaké aktivity preferujete při rekreaci v lázních?

- Návštěva kulturních památek
- Turistika
- Sport
- Poznávání města a jeho okolí
- Společenské akce
- Jiné: _____

19. Jaké období byste si pro navštívení vybrali?

- Jaro
- Léto
- Podzim
- Zima

20. Jaké město z lázeňského trojúhelníku byste preferovali?

- Mariánské Lázně
- Františkovy Lázně
- Karlovy Vary

Příloha II. – Týdenní rozvrh skladeb Zpívající fontány

Týdenní rozvrh skladeb Zpívající fontány

	7.00	9.00	11.00	13.00	15.00	17.00	19.00	21.00	22.00	
Pondělí	A	B	C	D	E	F	G	H	A	
Úterý	B	C	D	E	F	G	H	A	B	
Středa	C	D	E	F	G	H	A	B	C	
Čtvrtek	D	E	F	G	H	A	B	C	D	
Pátek	E	F	G	H	A	B	C	D	E	
Sobota	F	G	H	A	B	C	D	E	F	
	7.00	9.00	11.00	13.00	15.00	17.00	19.00	20.00	21.00	22.00
Neděle	G	H	A	B	C	D	E	F	G	H

Seznam skladeb Zpívající fontány v roce 2017

A: Petr Hapka:
Hudba pro fontánu

E: Ludwig van Beethoven:
Symfonie č. 5 c moll, op. 67 - Osudová

B: Vadim Petrov:
Nokturno in G

F: Ennio Morricone:
Tenkrát na Západě

C: Antonín Dvořák:
Karneval op. 92

G: Vangelis:
Dobytí ráje 1492

D: Petr Iljič Čajkovskij:
**Koncert pro klavír a orchestr č. 1
b moll, op. 23**

H: Celine Dion:
Tell him + My Heart Will Go On „Titanic“

Skladby hrané při zvláštních příležitostech

I: Bedřich Smetana:
Vltava

J: Wolfgang Amadeus Mozart:
Malá noční hudba

K: Andrea Bocelli:
Vivo per lei, Romanza

Příloha III. – Obrázková dokumentace k zájezdu

Zdroj: Google Images, 2018 [online]

Obrázek 9 Hrad Loket

Obrázek 10 Muzeum Jana Bechera

Obrázek 11 Promenáda Františkovy Lázně

Obrázek 12 Boheminiium park

Obrázek 13 Kolonáda Mariánské Lázně

Příloha IV. – Cenová nabídka dopravce

Orientační ceník

	Mikrobus 8 + 1 Citroën	Minibus 19 + 1 + 1 Mercedes, VW	Minibus 22 + 1 + 1 Mercedes Sprinter	Minibus 27 + 1 + 1 Mercedes Atego	Autobus 33 + 1 + 1 VDL Bova VIP	Autobus 49 + 1 + 1 VDL Bova, Mercedes, Renault	Autobus 53 + 1 + 1 VDL Bova	Autobus 57+ 1 + 1 VDL Bova	Autobus 65 + 1 + 1 VDL Bova
Kč/km	12,-	18,-	21,-	24,-	35,-	29,-	31,-	32,-	38,-
Kč/ hod čekání	120,-	270,-	280,-	300,-	300,-	300,-	350,-	350,-	700,-
Pronájem 4 hodiny max 100 km	2 200,-	3 500,-	3 700,-	4 100,-	6 000,-	5 000,-	5 500,-	5 800,-	7 000,-
Celodenní pronájem 8 hodin max 200 km	4 200,-	5 400,-	6 200,-	7 000,-	9 800,-	9 000,-	9 500,-	9 800,-	11 500,-
Každá nadlimitní hodina	220,-	500,-	500,-	650,-	800,-	800,-	900,-	950,-	1 200,-

Příloha V. – Indikace a procedury ve Františkových Lázních

Indikace	Procedury
Cukrovka - a další nemoci spojené s cukrovkou (ledvinové, neurologické, oběhové)	Elektroterapie Fyzioterapie - léčebný tělocvik - cvičení v bazénu Hydroterapie - koupele (uhličité, vířivé) Ostatní - kryoterapie Zábaly - slatinné Vhodně nastavená dieta
Gynekologická onemocnění - poruchy plodnosti žen - gynekologické záněty	Fyzioterapie - speciální gynekologická cvičení - masáže Hydroterapie - pitná kúra - koupele s vysokým podílem CO ₂ (perličková, vířivá, slatinná) Zábaly - slatinný - slatinné kalhotky či tampony
Kožní nemoci - chronická kožní onemocnění - atopický ekzém	Elektroterapie - magnetoterapie - ultrazvuk Fyzioterapie - masáže - léčebný tělocvik Hydroterapie - koupele (perličková, vířivá, slatinná, přísadová) Zábaly - slatinný
Nemoci pohybového	Elektroterapie - diadynamic

<p>aparátu - revma - osteoporóza (řídnutí kostí) - poruchy kloubů - poruchy páteře</p>	<p>- magnetoterapie - ultrazvuk Fyzioterapie - léčebný tělocvik - masáže - rehabilitace Hydroterapie - koupele (perličková, vířivá, podvodní masáž) kryoterapie Zábaly - slatinný</p>
<p>Nemoci trávicího ústrojí - chronické nemoci jícnu, žaludku, tenkého a tlustého střeva - podpora funkce trávicích cest, jater, žlučových cest</p>	<p>Elektroterapie - magnetoterapie - ultrazvuk Fyzioterapie - individuální léčebný tělocvik - cvičení v bazénu Hydroterapie - pitná kúra - koupele (perličková, uhličitá, vířivá) Zábaly - slatinný Vhodně nastavená dieta</p>
<p>Nervová onemocnění - neuropatie (onemocnění nervů: brnění, pálení, svědění, poruchy až ztráta citlivosti či pohyblivosti) - onemocnění cévního systému</p>	<p>Elektroterapie Fyzioterapie - masáže - léčebný tělocvik Hydroterapie - koupele (uhličitá, vířivá, slatinná) Ostatní - suchá plynová lázeň</p>
<p>Onemocnění srdce a cév - stavy po infarktu myokardu, operacích srdce - onemocnění cévního systému - trombóza</p>	<p>Elektroterapie - magnetoterapie Fyzioterapie - skupinový léčebný tělocvik - cvičení v bazénu - masáže Hydroterapie - koupele (uhličitá, vířivá), podvodní</p>

	<i>masáž Vhodně nastavená dieta</i>
<i>Onkologická onemocnění</i> <i>- stavy po rakovině prsu - stavy po rakovině ženských reprodukčních orgánů</i>	<i>Fyzioterapie - skupinová léčebná cvičení - cvičení v bazénu Hydroterapie - koupele (perličková, uhličitá, vířivá, lymfomasáž) Ostatní - suchá plynová lázeň</i>

Strasserová, 2016

Příloha VI. – Indikace a procedury v Mariánských Lázních

Indikace	Procedury
Gynekologická onemocnění - zánětlivá onemocnění vnitřních rodidel - stavy po gynekologických operacích - inkontinence	Fyzioterapie - speciální gynekologická cvičení - masáže Hydroterapie - pitná kúra - koupele (perličková, vířivá, slatinná) Zábaly - slatinný
Nemoci dýchacího ústrojí - alergie a astma - chronické záněty - stavy po operacích dýchacích cest	Fyzioterapie - skupinová léčebná cvičení - dechová cvičení - kondiční cvičení Hydroterapie - pitná kúra - kloktání, proplachování nosu minerální vodou - koupele (uhličitě, přísadové) Inhalace - solné jeskyně - oxygenoterapie - inhalace léků Vhodně nastavená dieta
Nemoci močového ústrojí - nemoci ledvin - nemoci horních i dolních močových cest	Elektroterapie - diadynamic - magnetoterapie Hydroterapie - pitná kúra - koupele (perličková, uhličitá) Ostatní - suchá plynová lázeň Zábaly - slatinný
Nemoci pohybového ústrojí - bolesti zad a kloubů - pooperační stavy	Elektroterapie - diadynamic - magnetoterapie Fyzioterapie - rehabilitace - individuální léčebné cvičení - cvičení v bazénu - masáže

	<p><i>Hydroterapie</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - pitná kúra - koupele (perličková, vířivá, podvodní masáž) -kryoterapie <p><i>Zábaly</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - slatinný
<p>Nemoci z poruch látkové výměny</p> <ul style="list-style-type: none"> - cukrovka - dna - nadváha a obezita - poruchy metabolismu tuků 	<p><i>Fyzioterapie</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - masáže (klasická, reflexní – nervová – masáž chodidel) - léčebný tělocvik - cvičení pod dohledem fyzioterapeuta <p><i>Hydroterapie</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - pitná kúra - koupele (minerální, uhličitá, vířivá, podvodní masáž) - termoterapie <p><i>Vhodně nastavená dieta</i></p>
<p>Onkologická onemocnění</p> <ul style="list-style-type: none"> - stavy po rakovině prsu - stavy po rakovině ženských reprodukčních orgánů - další onkologická onemocnění 	<p><i>Fyzioterapie</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - léčebná cvičení - cvičení v bazénu - rehabilitace <p><i>Hydroterapie</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - pitná kúra - koupele (minerální, perličková, uhličitá, vířivá, lymfomasáž) - termoterapie <p><i>Ostatní</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - suchá plynová lázeň

Strasserová, 2016

Příloha VI. – Indikace a procedury v Karlových Varech

<i>Indikace</i>	<i>Procedury</i>
<p>Nemoci pohybového ústrojí - poruchy páteře a kloubů</p>	<p><i>Elektroterapie</i> - diadynamic - magnetoterapie - ultrazvuk <i>Fyzioterapie</i> - masáže (klasická, reflexní) - léčebný tělocvik - cvičení v bazénu - rehabilitace</p> <p><i>Hydroterapie</i> - pitná kúra - koupele (uhličitá, slatinná, odvodní masáž) - sauna <i>Ostatní</i> - suchá plynová lázeň <i>Zábaly</i> - slatinný</p>
<p>Nemoci trávicího ústrojí - onemocnění jícnu, žaludku a střev - onemocnění jater a žlučníku - onemocnění slinivky břišní - střevní poruchy (zácpa, aj.) - záněty střev - stavy po operacích střev, žaludku, žlučníku a žlučových cest - stavy po transplantacích jater</p>	<p><i>Elektroterapie</i> - diadynamic - magnetoterapie <i>Fyzioterapie</i> - individuální léčebná cvičení <i>Hydroterapie</i> - pitná kúra - koupele (perličková, uhličitá, vířivá) <i>Zábaly</i> - slatinný <i>Vhodně nastavená dieta</i></p>
<p>Nemoci z poruch látkové výměny - cukrovka - dna - nadváha a obezita - poruchy metabolismu</p>	<p><i>Elektroterapie</i> - magnetoterapie <i>Fyzioterapie</i> - masáže (klasická, reflexní) <i>Hydroterapie</i></p>

	<ul style="list-style-type: none"> - pitná kúra - koupele (minerální, uhličitá, vířivá) - termoterapie <p><i>Vhodně nastavená dieta</i></p>
<p>Onkologická onemocnění</p> <ul style="list-style-type: none"> - stavy po rakovině prsu - stavy po rakovině ženských reprodukčních orgánů 	<p><i>Fyzioterapie</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - léčebná cvičení - cvičení v bazénu - masáže <p><i>Hydroterapie</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - pitná kúra - koupele (minerální, perličková, uhličitá, vířivá, lymfomasáž) <p><i>Ostatní</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - suchá plynová lázeň

Strasserová, 2016

Příloha VIII. – Umístění hotelu Spa Děvín Mariánské Lázně

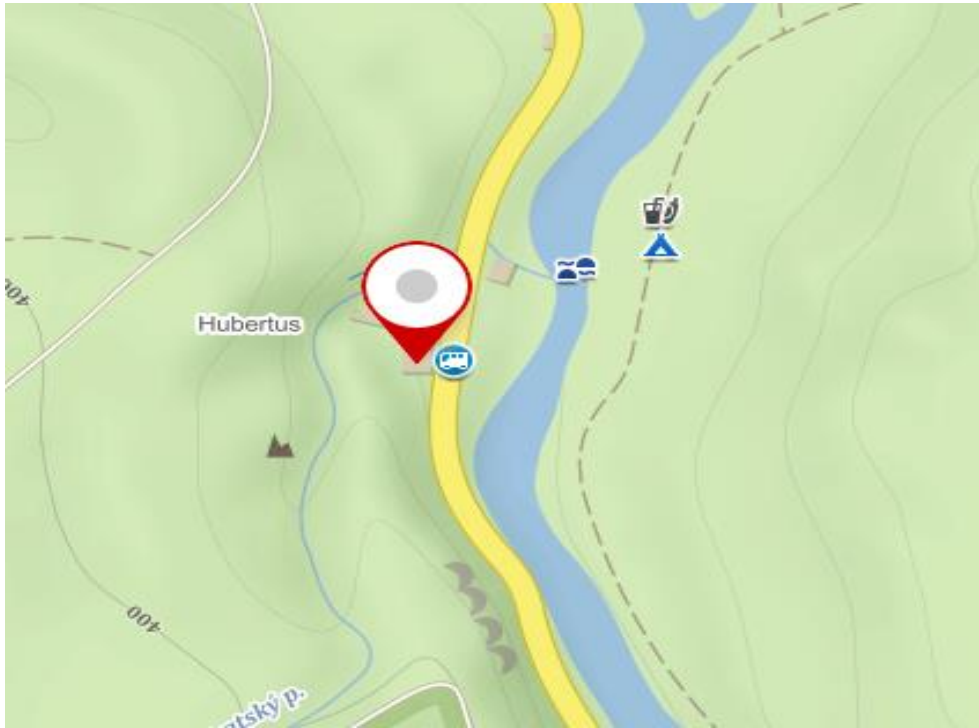
Obrázek 14 Umístění hotelu Spa Děvín

Zdroj: Vlastní zpracování, 2017

Příloha IX. – Umístění hotelu Hubertus v Karlových Varech

Obrázek 15 Umístění hotelu Hubertus v Karlových Varech

Zdroj: Vlastní zpracování, 2017